

ODJECI

**IZ ŽIVOTA PROVINCIJE PRESVETOG SRCA ISUSOVA
Školskih sestara franjevaka - SPLIT, Lovret**

God. 2006./XXXVI.

Br. 4/143

S A D R Ž A J

RIJEČ PROVINCIJALNE PREDSTOJNICE.....	3
IZ GENERALATA	
Okružnica vrhovne predstojnice.....	4
IZ PROVINCIJALATA	
Sjednica Provincijalnoga vijeća	6
Duhovne vježbe 2007.....	7
Cjelokupni pregled Konstitucija i Odredaba	8
Obavijesti.....	9
IZ DJELOVANJA PROVINCJSKIH VIJEĆA	
Apostolat mladeži.....	11
ZBIVANJA I OSVRTI	
Proslava sv. Franje i jubileja sestara	12
Na živom izvoru	13
Na Taboru	15
Proslava četrdesetoga rođendana.....	16
Svojim pjevanjem povezujete zemlju s nebom	21
Jesenska katehetska škola.....	22

Dani dječjih vrtića grada Zagreba	23
Grb Grada Zadra.....	24
S Franjom i Klarom u prirodi	24
Adventska radionica u vrtiću.....	25
Sastanak kućnih predstojnica	26
JEKA IZ AFRIKE	
S brda na brdo.....	28
BOŽIĆNE ČESTITKE.....	31
NAŠI POKOJNICI	
Sestre naše Kongregacije.....	34
Roditelji i rodbina sestara.....	34
s. M. Alojzija Antica Sjauš.....	35
s. M. Stanislava Margarita Vantačić	37
Manda Pervan.....	38
Dane Perkušić.....	39
Mara Bilić.....	40
IZ ŽIVOTA NAŠE KONGREGACIJE	
Iz generalne kuće.....	42
Iz rimske regije.....	42
Iz mariborske provincije.....	43
Iz splitske provincije	44
Iz tršćanske provincije	45
Iz lemontske provincije	46
Iz mostarske provincije	47
Iz argentinsko-urugvajske provincije	48
Iz bosansko-hrvatske provincije	48
Iz koroške provincije	50
Iz paragvajske provincije.....	50
PRILOZI	
Iz Zajedno.....	51

Izdaje:

Provincijalat Provincije Presvetoga Srca Isusova školskih sestara franjevaka Krista Kralja
21000 Split, Lovretska 9

Uređuje: s. Marija Petra Vučemilo

tel. 021/ 319-805; faks 021/ 319 358
e-mail: skolske-sestre-franjevke@st.htnet.hr
skype: skolskesestreLovret

RIJEČ PROVINCIJALNE PREDSTOJNICE

Drage sestre!

Liturgijskim molitvenim žarom i plemenitim nakanama započele smo još jednu liturgijsku godinu. Plamen adventskih svijeća u našim samostanskim kapelicama i crkvama, iz dana u dan, svojim titrajem i živošću snažno u nama probuđuje budnost, toplinu, nadu, otvorenost... Još neupaljene svijeće, stamene, kao da podržavaju naše nutarnje iščekivanje, vjernost i stalnost u životnom hodu.

Nije tako u našim vanjskim okruženjima, na ulicama i trgovima gradova, u radnim sredinama. Sve je preplavljeni kupoprodajnim ponudama i reklamama. Puno toga nam uglavnom poručuje što advent i Božić doista nisu, a ne što jesu i što bi trebali biti za svakoga kršćanina, za svakoga čovjeka dobre volje. Nažalost, mnogi to ne razaznaju i slijepo se povode za potrošačkim ponudama. I ne dotiču ih bitne poruke liturgijskoga vremena ni otajstvenost blagdana.

Kod nas ne bi smjelo biti tako. Mi svakodnevno čitamo, slušamo i razmatramo riječ Božju, riječ obećanja, i riječ ispunjenja. Živu riječ koja nudi i daje spasenje. Riječ koja nas želi nahraniti, do sitosti. Riječ koja nas želi osnažiti u svakodnevnim krhkostima i lomovima našega života. Za novo, za dobro, za najviše dobro, u našim odnosima i našim konkretnim prilikama.

U otvorenosti Riječi proslavimo i ovogodišnju «svetkovinu nad svetkovinama», svetkovinu Gospodinova rođenja. Spasenjska, utjelovljena Ljubav želi i po nama postati bliska ljudima, da ju mogu vidjeti i dotaknuti. Stoga nas i ovoga puta poziva da budemo dobrohotni i gostoljubivi, milosrdni i, koliko je do nas, u miru sa svima, osobito onima s kojima živimo i kojima smo poslane. Otajstvo koje slavimo treba odsijevati u našem konkretnom životu, u našim riječima i djelima, u našim mislima i osjećajima. Ako to nije, nismo uvjerljive i nismo autentične.

Uz rođenje Isusovo u Betlehemu, anđeli su, i silna nebeska vojska, slavili Boga govoreći: «Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim!» (Lk 2,14) Hvala i slava Ocu nebeskom neka obilno preplavi i naša srca. Slava koju dajemo Bogu, dat će nama milost i radost da otvorimo svoja srca da prihvate drugoga, tkogod on bio; da se oslobođimo iluzije da smo dosta samima sebi i napustimo sigurnosti naših malih istina. Samo tako moći ćemo velikodušno prihvati dar Novorođenoga i postati osobe, sestre prihvatanja i oprاشtanja, razumijevanja, ljubavi i mira.

Živimo Božić s novim srcem i novim pogledom, Božjim pogledom na svijet! «U gradu Davidovu rodio nam se Spasitelj – Krist, Gospodin» (Lk 1,11).

Vaša s. Klara

Božić, 2006.

IZ GENERALATA

Božić, 2006.

Br. 295c/2006.

Svim sestrama Kongregacije

Drage sestre,

započele smo još jednom vremenom došašća novu liturgijsku godinu. Došašće nije neko izolirano vrijeme u kojem se pripravljamo slaviti nešto što dođe poslije. Zajedno s Božićem i Bogojavljenjem ono predstavlja slavljenje objave Gospodinove, slavljenje otajstva onoga koji je došao da bude «s nama Bog», Onoga koji dolazi i koji će doći na kraju vremena.

Slaviti otajstvo onog koji dolazi znači zamijetiti, prepoznati lice njegovo u ovom «danasm» Crkve i svijeta kao što kaže prefacija 1. nedjelje došašća: *Sad On dolazi ususret nama u svakom čovjeku i vremenu da ga prihvativimo u vjeri i svjedočimo u ljubavi.*

Pozivi na budnost i iščekivanje koji prožimaju liturgijske tekstove ovog vremena žele nas potaknuti upravo na ovo: NJEGA PREPOZNATI. Stoga, vrijeme došašća i Božića stavlja nas pred pitanje: Vjerujemo li doista da on dolazi u naše živote, da hodi s nama na putu između našeg «već da» i «još ne», da nam se očituje u riječi Pisma, ...*kroz svagdanju Euharistiju... u osobama i malim svakodnevnim zbivanjima... u ljubavi koja prihvaća sva naša proturječja i očituje svoj strpljiv način odgoja u naumu otkupljenja...* (Zaključni dokument vrhovnog kapitula, *Već da*, br. 1). Ovo vrijeme nas stavlja pred pitanje: Ponašamo li se često kao da On nije došao tavoreći svoje dane bez radosti, u gorčinama, u strahovima, kao oni koji nemaju nade?

Došašće i Božić mogu nas ostaviti i na površini: da se kao u dane djetinjstva lepršavim ili melankoličnim pogledom zaustavimo pred jaslicama bez da ozbiljno budemo dotaknuti iznutra radošću otkupljenih dok molitvom i pjesmom navješćujemo: On dolazi! Hoće li se i na nas primijeniti riječi proroka: *Vol poznaje svog vlasnika, a magarac jasle gospodareve. Izrael ne poznaje, narod moj ne razumije (Iz 1,3).*

Nije slučajno ovaj tekst kao «pozadina» u svim predstavljanjima rođenja Isusova u kojima vol i magarac imaju neizostavno mjesto, često s pogledom sličnim ljudskom. Kao da razumiju otajstvo pred kojim se nalaze. Oni su kao proročki znakiza kojeg se skriva misterij Crkve, misterij nas koji smo pred otajstvom vječnog poput magarca i vola: treba nam svjetlo Svetе noći da nam se otvore oči, da možemo prepoznati svog Gospodina. Kao što ga je Franjo «gledao» u Djetetu one čudesne noći u Greccio.

Poziv liturgijskih tekstova ovog vremena da odložimo djela «tame» i da se probudimo od «sna», poziv je na život u istini. Mi, naime, u svoj buci koja nas okružuje izvana i razara iznutra, u svoj svojoj užurbanosti, zapravo «spavamo» te nam izmiče ono što je bitno. Milosno ovo vrijeme pruža nam iznova prigodu da u Onom koji dolazi otkrijemo autentičnu jezgru ljudskog poziva uopće, ali i razlog našeg kršćanskog i redovničkog «biti». Ovo nam vrijeme doziva u svijest *da je prisutnost Božja u svijetu započela, ali da još nije dovršena...*

premda je u fazi rasta, ostvarivanja, sazrijevanja. Mi vjernici smo oni po kojima On želi biti prisutan u svijetu. Po našoj vjeri, našoj nadi, našoj ljubavi, On želi uvijek iznova učiniti da njegovo svjetlo zasja u noći svijeta (J. Ratzinger, prema knjizi: «365 dana s Papom», str. 504, tal. izdanje).

Pa neka to Svjetlo zasja i u našim osobnim «noćima» i «noćima» naših zajednica. To će biti istinski radostan Božić. Takvoga želim svakoj od vas, svakoj zajednici, moleći mir i radost koji nam nitko ne može oduzeti.

s. M. Natalija Palac, vrhovna predstojnica

IZ PROVINCIJALATA

SJEDNICA PROVINCIJALNOGA VIJEĆA

Sjednica je održana 11. studenoga 2006. u Zadru. Sjednici je prethodio obilazak novouređenoga dječjega vrtića u pratinji provincijalne ekonome s. Senke Jenjić i novoimenovane voditeljice vrtića s. Sanje Stojić.

Zadar, Arbanasi. Glavni naglasak u zadnje vrijeme bio je na opremanju dječjega vrtića i uređenju okoliša vrtića i samostana.

Od Državnog ureda uprave u zadarskoj županiji, Služba za društvene djelatnosti, dobiveno je *Rješenje za početak obavljanja djelatnosti predškolskog odgoja* u dječjem vrtiću. Odlučeno je da vrtić započne radom početkom nove građanske godine, tj. u prvi radni ponедjeljak 2007. godine.

Duhovne vježbe. Vijeće je upoznato s utvrđenim terminima i voditeljima duhovnih vježba za 2007. godinu.

Rad na Konstitucijama i Odredbama. Prihvaćen je prijedlog provincijskoga Povjerenstva za duhovnost i liturgiju, kojemu je povjeren rad na Konstitucijama i Odredbama, da se u animiranje zajedničkoga rada uključi i Povjerenstvo za odgoj te da to bude tijekom sljedeće godine uz svaki turnus duhovnih vježba. Duhovne vježbe će trajati pet dana, a dan i pol radit će se na Konstitucijama. Članice Povjerenstva će animirati rad. Sestre će se posebnim dopisom upoznati s ovim radom.

Susret katehistkinja. Sekcija za katehizaciju je predložila da bi susret katehistkinja bio uz prvi turnus duhovnih vježba. Budući da se uz duhovne vježbe predviđa rad na Konstitucijama, neće biti moguće održati i susret katehistkinja. Stoga će se katehistkinjama predložiti da susret upriliče neovisno o duhovnim vježbama.

Godišnji susret kućnih predstojnica s provincijalnom predstojnicom održat će se u Splitu 9. prosinca. Prijepodne bit će izlaganje na temu *Neke specifičnosti franjevačkoga poslanja*. Razmišljalo se o tome koje naglaske staviti u poslijepodnevnom radnom dijelu susreta. Uz poziv na sastanak zatražit će se da predstojnice u pisanom obliku dostave svoje prijedloge za raspravu na zajedničkom sastanku.

Povjerenicom sestara u DR Kongu imenovana je s. Mirabilis Višić na drugo trogodište.

Susret odgojiteljica Kongregacije održat će se 31. kolovoza do 7. rujna 2007. godine u Asizu. Dogovoreno je da iz naše Provincije na susretu sudjeluju: s. Karolina Bašić, odgojiteljica novakinja i juniorka, s. Mirja Tabak, odgojiteljica kandidatkinja i s. Ivka Piplović, odgojiteljica kandidatkinja i juniorka u Bukavu.

Pohod vrhovne predstojnice našoj Provinciji predviđen je sljedeće godine. Razgovaralo se o planu pohoda i zajedničkim susretima s vrhovnom predstojnicom.

Dopis VHFZ od 3. studenoga 2006. je razmotren i predložen je odgovor s obzirom na ispražnjeno mjesto ravnatelja Instituta za kulturu mira.

s. Marija Petra Vučemilo, provinc. tajnica

Br. 161/2006.

Split, 17. studenoga 2006.

Svim sestrama Provincije

Predmet: Duhovne vježbe 2007. godine

Drage sestre!

Dostavljamo vam raspored duhovnih vježba za 2007. godinu:

- I. **Split, 2. - 8. siječnja, fra Anto Popović, OFM**
- II. **Zadar, 7. - 13. siječnja, fra Miljenko Šteko, OFM**
- III. **Zadar, 22. - 28. veljače, fra Goran Dabić, TOR**
- IV. **Zadar, 9. - 15. travnja, o. Mirko Nikolić, DI**
- V. **Split, 6. - 12. svibnja, fra Rajko Gelemanović, OFM**
- VI. **Zadar, 13. - 19. svibnja, fra Romeo Košćak, OFMCap**
- VII. **Zagreb, 26. lipnja – 2. srpnja, fra Mate Dragičević, OFM**

Dugogodišnja želja bila nam je imati vlastiti prostor prikladan za duhovne vježbe. Bogu hvala, sada to imamo u našem novosagrađenom samostanu u Zadru u kojem smo 2007. godine predviđele četiri turnusa duhovnih vježba. Termini na Lovretu i Jordanovcu predviđeni su uglavnom radi sestara koje nisu u mogućnosti putovati.

Prema Provincijskome planu i u duhovnim vježbama produbljivat ćemo teme iz franjevačke duhovnosti. Ovogodišnja tema je *Moliti sa sv. Franjom*. Imamo, dakle, lijepu prigodu dublje ponirati u otajstvenost susretanja s Gospodinom.

U sklopu navedenih termina duhovnih vježba radit će, prema predlošku Vrhovnoga vijeća, i na našim Konstitucijama i Odredbama. Naime, voditelj duhovnih vježba završit će pretposljednji dan na podne. Istoga dana poslijepodne i cijeli sljedeći dan radit će se na Konstitucijama i Odredbama.

Molimo da svoje sudjelovanje na vrijeme prijavite kućnoj predstojnici kuće u kojoj namjeravate biti na duhovnim vježbama i da se osobno pripremite za zahtjevni rad na našem zakonodavstvu.

Uz srdačan pozdrav

s. Klara Šimunović, provinc. predstojnica

Br. 162/2006.

Split, 17. studenoga 2006.

Svim sestrama Provincije

Predmet: Cjelokupni pregled Konstitucija i Odredaba

Drage sestre!

U *Odjecima* 2006., br. 2, posredovale smo vam uvodno pismo s. Natalije Palac, vrhovne predstojnice za cjelokupni pregled Konstitucija i Odredaba u kojem ste mogle razaznati motive i razloge toga zahtjevnoga posla. Ovim putem svakoj sestri dostavljamo cjelokupni materijal koji je pripremilo Vrhovno vijeća za rad na našem zakonodavstvu.

Smatrali smo najprikladnjim i odlučile da zajednički dio rada na Konstitucijama i Odredbama bude u okviru duhovnih vježba, u trajanju od dan i pol, kako smo naznačile u dopisu o duhovnim vježbama. Rad će animirati provincijsko *Vijeće za duhovnost i liturgiju* i *Vijeće za odgoj*.

Molila bih i potičem svaku od nas da se osobno dobro pripremimo za taj rad. Uzmimo u ruke i u molitvenom ozračju prečitavajmo naše Konstitucije i Odredbe, isto tako i ostale navedene tekstove u pripremljenim materijalima. Zapišimo svoje primjedbe, izmjene i dopune Konstitucija i Odredaba. Tako pripremljene moći ćemo zajednički kvalitetno raditi, izmijeniti svoja zapažanja, i dati svoj doprinos u oblikovanju načina života naše zajednice, po Evandđelju.

U iskrenom povjerenju da ćemo odgovoriti aktivnom suradnjom, sve vas srdačno pozdravljam

s. Klara Šimunović, provinc. predstojnica

Članice navedenih vijeća međusobno su rasporedile zaduženja za rad sa sestrama uz određeni datum duhovnih vježba:

Split, 7. i 8. siječnja, s. Karolina Bašić i s. Milka Čotić
Zadar, 12. i 13. siječnja, s. Judita Čovo i s. Karolina Bašić
Zadar, 27. i 28. veljače, s. Luca Petrović i s. Danijela Kovačević
Zadar, 14. i 15. travnja, s. Mirja Tabak i s. Rita Maržić
Split, 11. i 12. svibnja, s. Mirja Tabak i s. Milka Čotić
Zadar, 18. i 19. svibnja, s. Judita Čovo i s. Rebeka Anić
Zagreb, 1. i 2. srpnja, s. Rebeka Anić i s. Luca Petrović

Sve sestre sa sobom imaju ponijeti Konstitucije, Odredbe, dobivene materijale za rad i svoje prijedloge.

OBAVIESTI

Bolesne sestre

U zadnje vrijeme više sestara imale su zdravstvenih poteškoća i zatražile liječničku pomoć: s. Sabina Radas, s. Tihoslava Bilokapić, s. Nada Masnić, s. Vinka Čovo i s. Bonifacija Barun. S. Sabina, s. Nada i s. Vinka bile su hospitalizirane radi operativnih zahvata.

Diplomirala

S. Diana Dolić je 9. listopada 2006. godine diplomirala na Institutu za teološku kulturu laika Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu. Za diplomski rad obradila je temu *Prihvaćanje poziva i sazrijevanje Isusovih učenika u perspektivi poslanja*, pod vodstvom dr. sc. Bože Lujića. S. Dijani iskrena čestitka!

Franjevačko savjetovanje

U organizaciji VFZ-a u Baškoj Vodi od 18. do 21. listopada pod motom *Gospodine, što hoćeš da učinim? – Franjevci i franjevke u društvenim promjenama* održano je Savjetovanje u povodu obilježavanja 800. obljetnice franjevačkoga pokreta. Istom prigodom obilježena je 10. obljetnica djelovanja Franjevačkog instituta za kulturu mira. Na Savjetovanju su iz naše Provincije sudjelovale: s. Klara Šimunović, s. Mirja Tabak, s. Judita Čovo, s. Ljiljanka Marić i s. Rebeka Anić.

V. d. ravnateljica Caritasa

S. Jelena Lončar imenovana je vršiteljicom dužnosti ravnateljice Caritasa Zagrebačke nadbiskupije. Na tu dužnost imenovao ju je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić dana 3. studenoga ove godine.

Grb grada Zadra

Prigodom obilježavanja Dana grada Zadra i blagdana sv. Krševana na svečanoj sjednici Gradskog vijeća dodijeljena su javna priznanja zaslужnim Zadranima. Tom prigodom naša s. Melhiora Biošić dobila je Grb grada Zadra u ime Udruge medicinskih sestara i tehničara Zadra za humane zapažene rezultate i zasluge na području zdravstva i socijalne skrbi.

U rubrici *Zbivanja i osvrti* možete o tome pročitati članak iz Zadarskog lista.

Novo Vijeće HUVRP

Na plenarnom zasjedanju HUVRP 26. listopada ove godine u Zagrebu izabrano je novo vijeće Unije. Za predsjednicu je izabrana s. Marija-Ana Kustura, vrhovna glavarica družbe sestara Služavki Malog Isusa. Naša provincijalna predstojnica s. Klara izabrana je za dopredsjednicu.

Članicom Povjerenstva za trajni odgoj imenovana je s. Željka Čeko.

Susret katehistkinja

Sekcija za katehizaciju provincijskoga vijeća za apostolat upriličuje susret sestara katehistkinja, voditeljica liturgijskoga pjevanja i sakristanka naše Provincije. Susret će se održati 5. siječnja 2007. godine u našoj kući u Sinju na temu *Liturgija kao svečanost života*.

Dječji vrtić u Zadru

Naš dječji vrtić u Zadru, podružnica dječeg vrtića *Jordanovac*, počinje radom u ponedjeljak 8. siječnja 2007. godine. Vrtić će blagosloviti nadbiskup zadarski mons. Ivan Prendža u nedjelju 7. siječnja u 16 sati.

Obljetnice redovničkoga života 2007.

50. obljetnicu redovničkoga života slave sestre koje su novicijat započele 3. listopada 1957. godine:

s. Rozarija Župić
s. Verena Masnić
s. Tihomira Zorica
s. Celestina Masnić
s. Zdravka Marić
s. Stjepanka Vučemilo
s. Dobroslava Vranjković
s. Virginija Župić

Rođendani sestara 2007.

90 godina

s. Marta Knez 16. siječnja

85 godina

s. Amalija Klapež 11. veljače
s. Aleksija Sardelić 18. srpnja

80 godina

s. Serafika Balajić 5. rujna

75 godina

s. Estera Žaknić 24. ožujka
s. Jelena Šrbac 27. travnja
s. Felicita Ostojić 10. prosinca

70 godina

s. Vendelina Mijić 15. siječnja
s. Virginija Župić 23. travnja
s. Dobroslava Vranjković 20. svibnja
s. Laurencija Mravak 5. srpnja
s. Franka Babić 17. rujna
s. Silvija Vrdoljak 19. studenoga
s. Zdravka Marić 5. prosinca

65 godina

s. Mladena Runje 27. travnja
s. Lucija Lagator 15. kolovoza
s. Vitomira Damjanović 23. prosinca

60 godina

s. Erika Dadić	1. siječnja
s. Damira Gelo	20. veljače
s. Valentina Žeravica	13. travnja
s. Romana Baković	25. travnja
s. Vida Hrsto	13. kolovoza
s. Bernarda Župić	5. rujna
s. Sabina Radas	19. rujna

50 godina

s. Božidara Kottek	16. siječnja
s. Antonija Jurić	26. veljače
s. Marija Jelena Mijić	5. travnja
s. Nada Masnić	5. srpnja
s. Anka Cvitković	7. srpnja
s. Rahela Tojčić	15. listopada

40 godina

s. Vesna Lapenda	19. ožujka
s. Ana Jukić	15. rujna
s. Martina Aračić	31. kolovoza

30 godina

s. Espérance Casinga	14. ožujka
----------------------	------------

IZ DJELOVANJA PROVINCIJSKIH VIJEĆA

APOSTOLAT MLADEŽI

Potaknute ali i obvezane Provincijskim planom članice Sekcije za apostolat mlađeži izradile su tromjesečni plan duhovnih obnova za mlađe. Prema tom planu, od početka školske godine do dvanaestoga mjeseca, uključivo, jednodnevne duhovne obnove održavale su se u gradovima i mjestima gdje sestre djeluju: po dvije u Sinju i Splitu, jedna u Prološcu i tri u Zadru. Animatorice susreta bile su s. Karolina Bašić, s. Rita Maržić, s. Filipa Smoljo, s. Danijela Kovačević i s. Natanaela Radinović.

U radu s mlađima obrađivale su se različite teme pod vidom Franjine originalnosti: *Franjo i obraćenje*, *Franjo kao graditelj Crkve*, *Franjin Božić*. Većina sudionika prvi put je na duhovnoj obnovi, a redovito su svi odlazili zadovoljni viđenim i doživljjenim. Uistinu nijedna obnova nije prošla da animatoricu nisu pitali kada će biti sljedeća. Ovakav odjek ohrabruje nas i potiče da još zauzetije radimo s mlađima i za mlađe. Dakako, veliku pomoć u ozbiljenju rada pružaju nam i sestre koje djeluju, bilo kao „vanjske suradnice“ Sekcije informiranjem i poticanjem zainteresiranih da se odazovu na susret, bilo kao „Marte“ susreta koje se brinu da sve prođe u najboljem redu i da susretnici odu kućama, ne samo duhovno nego i tjelesno okrijepljeni.

Jedna novost u apostolatu svakako je organiziranje susreta za studente, mladiće i djevojke, i mlađe žene koje animira s. Karolina. Ovi susreti imaju molitveno obilježje. U središtu je razmišljanje nad Božjom Riječju. Da je ona živa i djelotvorna, kako veli Pismo (usp. Heb 4,12), da ljudi ne ostavlja ravnodušnima, svjedočili su oni koji su potaknuti Riječju nakon više godina pristupili sakramentu ispovijedi. Možda se uskoro organizira i susret za roditelje studenata, jer su i oni pokazali interes za sadržaj koji se nudi njihovoј djeci.

Bog zna kamo će Duh zapuhati i kojim će još novim idejama obogatiti apostolat naše zajednice!? Vidjet ćemo, nadam se, i surađivati!

s. Natanaela Radinović

ZBIVANJA I OSVRTI

PROSLAVA SV. FRANJE I JUBILEJA SESTARA

Ljudi su poput mostova što spajaju obale najvećih rijeka i najudaljenijih obala. Kad bujice i nevremena sruše jedan most, ljudi upornošću izgrade drugi i iznova omoguće komunikaciju između dviju obala. Neki stari mostovi iz razdoblja Rimskog carstva još i danas služe svojoj svrsi, i čovječanstvo je ponosno na njihove graditelje.

Sveti Franjo Asiški, veseli srednjovjekovni plemić i trubadur, ponesen evanđeoskim poticajima, franjevačkom prisutnošću želio je graditi porušene mostove među ljudima i narodima. Njegovi sljedbenici u dugo povijesnoj povorci, kroz redovničke zajednice, ženske i muške, nastojali su molitvom, radom i veselim mediteranskim duhom širiti radost svoga poziva u služenju ljudima, skrbeći i za starije i nemoćne osobe.

Godine Gospodnje 1966., uz zalaz ljetnoga sunca, dok su se laste spremale na daleki put prema jugu, dvadeset sestara na poziv münchenskog kardinala Juliusa Döpfnera, posredstvom voditelja hrvatske katoličke misije u Münchenu fra Dominika Šušnjare, krenule su iz Splita prema sjeveru zaustavivši se u Glonnu, u Caritasovu domu *Marienheim*, koji vodio brigu o starijim i nemoćnim osobama. Za stanovnike Glonna i Marienheim bio je to dar s neba. I kao što je nekada davno sv. Franjo sa svojim sljedbenicima, oduševljenjem za Krista unosio radost u svaki dom i svaki kraj, slično se ostvarilo i u Glonnu. Kroz proteklih 40 godina sestre su dolazile i odlazile kako su im nalagale dužnosti Provincije. No, ono što je u svemu tome bilo najbolje i najljepše, zapravo evanđeosko, u svakom trenutku, u svakom susretu sa starijim osobama u domu, a jednako i na glonnskim ulicama, na svakom koraku osjećao se franjevački zanos, hrvatska vedrina i srdačnost, koja je izbjjala kroz riječi i dijela školskih sestara franjevaka Provincije Presvetog Srca Isusova sa sjedištem u Splitu. Te davne 1966. malo je tko pomišljao da će tako brzo proteći 40 godina života i djelovanja u glonnskom domu. Prošlo je tako brzo kao što brzo prolazi i naš ljudski vijek. Ono što je u ovom vremenskom hodu najljepše i najvažnije su uspomene na dobra djela i lijepi riječi koje će ostati i poslije nas. Mi sestre, nebrojeno smo puta doživjele da nas stanovnici doma doživljavaju kao vesele i požrtvovne glasnike radosne vijesti u njihovim staračkim godinama. A upravo je to najljepše, evanđeosko djelovanje u poniznom služenju najpotrebnijima.

Ovogodišnji blagdan svetog Franje Asiškog bio je dan zahvale Bogu za svaki lijepi trenutak zajedništva koje je doživljeno i ostvareno kroz protekle godine. *Marienheim* je uz sestrinsko slavlje bio radostan zbog još jednoga osobitog razloga. Svećenik Johann Schonhuber odlučio je svoje umirovljeničke dane provesti u Glonnu kao novi dušobrižnik doma. Voditelj doma gosp. Schwarz uz zahvalu sestrama i dobrodošlicu novom dušobrižniku naglasio je da u vremenu oskudice svećenika imati vlastitog župnika samo za dom izgleda poput glavnog dobitka na lotu.

Tijekom proteklih 40 godina broj sestara se pomalo smanjivao. Danas u domu živi i djeluje šest sestara. No, unatoč znatno manjem broju od onoga iz davne 1966. godine, žar vedrine i požrtvovnosti prema starijim stanovnicima doma ostao je i nadalje naš franjevački poziv i evanđeosko poslanje.

Preko svete mise zahvalile smo Svemogućem Bogu za sva dobra koja je nama i preko nas drugima udijelio. Poslije mise upriličen je zajednički ručak na kojem su se poput vodopada slijevale zahvale i izražavale dobrodošlice. U ozračju lijepih riječi i pohvala zahvaljujemo sadašnjem voditelju Doma gosp. Schwarzu, kao i njegovu predšasniku gosp. Kapelsbergu, za svako dobro djelo i za svaku dobru riječ upućenu našim sestrama u proteklih 40 godina života i djelovanja u *Marienheimu* u Glonnu. A našem novom župniku želimo ugodan boravak među nama.

s. Vesna Lapenda

NA ŽIVOM IZVORU

Na Gospinu otoku u Solinu, 12. rujna 1976. godine slavili smo jubilarna slavlja: trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata i tisuću godišnjicu Gospina svetišta.

Splitsko-makarski nadbiskup u suradnji s biskupijama splitske metropolije želio je ove godine obnoviti sjećanja na to slavlje jubilejom u Gospinu prasvetištu u Solinu pod geslom *Na živom izvoru!*

Solin je izvorište naše društvene, narodne, vjerske i kulturne svijesti. Ovdje postadosmo predviđe kršćanstva. Ovdje uz rijeku Jadro naši su korijeni iz kojih se razgranalo stablo vjere, staro već četrnaest stoljeća. Ovo je mjesto okupljanja oko Majke velikog krsnog zavjeta. Gospa od Otoka želi nas neprestano okupljati, da budemo vjerna djeca Crkve i svoga naroda. Kroz ovo 30 godišnje vrijeme okupila nas je na izvanredno slavlje, doček Ivana Pavla II. 4. listopada 1998. godine. Ovo mjesto ima jedinstveno značenje prošlosti. Ovo je mjesto koje svjedoči o našoj vjernosti Kristu i Crkvi, rekao je to Ivan Pavao II. Neka Gospa od Otoka bdije nad vama i vašim obiteljima, nek bude potpora u svjedočenju za Krista u novom tisućljeću.

Svečanost je započela u petak navečer 13. listopada 2006. godine svečanom akademijom, moglo bi se reći reprizom premijere iz 1976. godine održanom u crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu na Dobromu.

Na svečanoj akademiji uoči obilježavanja 30. obljetnice Gospe velikog zavjeta izvedeni su dijelovi iz operete *Hrvati narod sv. Petra* od J. Fulgosija; *Teci, Jadro, teci; Mila Zemljo; Zvonite zvona* od don Šime Marovića koji je ravnao velikim brojem izvođača: zborom *Kraljica Jelena*, zborom mladih, sjemenišnim tamburaškim orkestrom i bandom. Priredbu su osvježili folklorni plesači KUD-a Salona. Akademija je doista svojim sadržajem repriza jubilejske 1976. godine. Međutim, emotivni naboј iz onog vremena nije moguće reprizirati: Možda i na žalost i na radost!

Vrhunac proslave bio je 14. listopada. Već ujutro od 8 sati bila je prigoda za sakrament pomirenja, a u 9,30 sati Gospina krunica. U 10 sati odjeci jubilarnih slavlja s dijelovima svečane akademije prethodne večeri.

U 11 sati svečano euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić s biskupima splitske metropolije: dubrovačkim biskupom Želimirom Puljićem,

hvarskim Slobodanom Štambukom, kotorskim Ilijom Janjićem, šibenskim Antonom Ivasom i umirovljenim nadbiskupom Antonom Jurićem, svećenstvom i narodom Božjim.

Dr. Drago Šimundža, pastoralni vikar, na početku osvjetljuje spomen slavlje s posebnim naglaskom na značenje Hrvatskog krsnog zavjeta i našeg osobnog krštenja, što i jest osnovna nakana ovoga spomen slavlja u našem vremenu, našem kršćanskom životnom pozivu i zalaganju u današnjem društvu različitih ideja i svjetonazora.

Svečanost je započela obnovom krsnog zavjeta, blagoslovom vode na Gospinu bunariću, kojom je nadbiskup Barišić poškropio više tisuća okupljenih vjernika.

Slijedila je zatim sv. misa. Nadbiskup je u homiliji istaknuo Gospin bunarić i rijeku Jadro, gdje su se naši preci krštavali, iz tame poganstva, po krštenju i vjeri u Isusa Krista ulazili u Katoličku crkvu, u obitelj europske kršćanske kulture i civilizacije. Po krštenju sklopili smo savez vjernosti Bogu. Vremena se mijenjaju, stoljeća prolaze, ali isti čvrsti temelji trajni su izvor života, vjere i kulture. Po krštenju život su izabrali za sebe i za svoje potomstvo. Taj isti glas progovara i u našim srcima danas. Što ćemo izabrati?, pitao je nadbiskup Barišić. I ustvrdio: Hrvatski narod nosi u sebi Adamov gen, grešnost. Ali smo u krsnom savezu zahvaćeni i preporođeni milošću krštenja i darom Duha Svetoga. Zato nas čude i iznenadjuju neke pojave, koje bi trebale biti tuđe hrvatskom vjerničkom biću. Zašto radna nedjelja? Porast rastavljenih brakova? Doista puno je starih i novih izazova među nama i pred nama. Zato život biraj, da živiš ti i tvoje potomstvo.

Nadbiskup Frane Franić otvorio je godinu Hrvatskog krsnog zavjeta, a jubilarnu svečanost 1976. godine zaključio je zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić posvetnom molitvom Gospa Velikog krsnog zavjeta. Tu molitvu svečano su obnovili trideset godina kasnije svi prisutni biskupi splitsko-makarske metropolije.

Uz pratnju mješovitog zbora *Kraljica Jelena* molitvenu pjesmu *Gospe Velikog zavjeta, Sinu svome nas vodi* prihvatio je sav prisutni Božji puk.

Nakon svečanog blagoslova obogaćeni ovim velikim slavljem, zahvalismo Bogu na neizrecivoj milosti, moleći da nam pomogne da u sebi sačuvamo dragocjenu baštinu otaca i čuvamo je kao zjenicu oka.

Odvažnima Božja pomoć ne će izostati, a Gospin zagovor ne će uzmanjkati.

s. Aleksija Sardelić

NA TABORU

U centru za duhovnu obnovu *Tabor* u Samoboru održan je od 13. do 15. listopada ove godine seminar za redovnice koje djeluju kao medicinske sestre. Bilo nas je oko 200 sestara svih redova. Iz naše Provincije bilo nas je šest. Duhovnu obnovu vodio je fra Ante Vučković. Različite teme koje je obradio objedinjene su glavnom temom seminara *To čini i živjet ćeš* (Lk 10,28). Isusove su to riječi koje je zabilježio evanđelist Luka u kontekstu njegova razgovora s pismoznancem o zapovijedi ljubavi.

Iznijet ću ponešto od bogatog sadržaja koji nam je fra Ante ponudio kroz razmatranja.

Posvijestio nam je da Novi zavjet bilježi kako je Isus govorio kao onaj koji ima vlast, a ne kao pismoznanci. I danas, dok čitamo Božju Riječ Isus nam govoriti istom vlašću. On nam progovara jezikom ljubavi, baš kao slušateljima za svoga zemaljskoga života. Isus i nas želi sve sakupiti, kao što kvočka sakuplja svoje piliće pod krila. On sa suzama vapi, čezne, moli, ali božanski profinjeno, nemametljivo, jer smo slobodna bića. Isus poštiva slobodu svakoga čovjeka. Ljubi nas, ali dopušta nam da se osobno odlučimo, da se uvijek iznova opredjeljujemo za Dobro, a to je sam Bog.

Isus nas svojim pripovijedanjem o milosrdnom Samarijancu poučava kakvoga čovjeka želi. Onoga koji je kadar nadići ljudske podjele kada je u pitanju potrebnik. Tuđa potreba zakon je koji treba slijediti jer je izranjenom čovjeku, bez obzira na sve ostale njegove odrednice, važna samo pomoći i zaštita.

Progovorio nam je fra Ante i o temi koja kroz naraštaje muči čovjeka, a to je zavist i ljubomora. Zavist je bol u duši zbog tuđega dobra. Ljubomora je strah da netko ne ugrabi moje dobro. I u tom slučaju Novi zavjet nudi primjer koji treba naslijedovati. To je Ivan Krstitelj. On je bio slobodan od zavisti. Govorio je za Isusa: *Nakon mene dolazi jači od mene. Ja nisam dostojan sagnuti se i odriješiti mu remenje na obući* (Mk 1,7). *On treba da raste, a ja da se umanjujem* (Iv 3,30).

Svatko od nas iskustveno zna da zavist i ljubomora narušavaju sklad zajedničkoga života. Bez Isusa nemoguće je plodonosno živjeti svoje redovničko opredjeljenje. U samostanskom životu komunikacija je odnos u odnosu s Isusom. Kada se Isusa previdi tu se ubacuje zavist. I to je ono što uzrokuje zlo stanje u čovjeku. Ako nastojim da Bog u mom životu bude sve u svemu, tada ni moj život ne će osjetiti nestašice Božjeg ponašanja.

Koliko god se trudili oko sveta života ne ćemo izbjegći klevete i ogovaranje. Klevete i ogovaranja pratili su Isusa cijeli život: „Ima Belzebula“, nerijetko su bile riječi kojima su zlobnici tumačili njegova dobra djela.

Znamo da Isus, Bogo-čovjek ni od svojih učenika nije uvijek bio dovoljno dobro shvaćen: *Dodoše njegovi da ga obuzdaju jer se govorilo: Izvan sebe je* (Mk 3,21). Zebedejevi sinovi, premda su živjeli sa samozatajnim i jednostavnim Isusom, nedovoljno su shvatili njegovu pouku i primjer kad su se htjeli izboriti za prva mjesta. Slijepilo njihovo, ali i naše, dolazi otuda što se stvari i događaji ne gledaju Božjim očima. Isus njima i nama veli: *Tko hoće da među vama bude prvi, neka bude svima sluga* (Mk 10,44).

Fra Ante je spominjao i križ kao neizbjježivu sastavnicu života. Posvijestio je da svaki križ ne vodi u nebo. Primjer za to je Golgota. Na Golgoti su bila tri križa. Jedan od osuđenika s križa je sišao u mrak, nije ušao u svjetlo uskrsnuća s Isusom. Patnja bez

Boga čovjeka odvodi u mrak. Bog je onaj koji spašava. Isus se na križu oslonio na Oca i tako je upravo na križu pobijedio patnju. Po svojoj vjernosti i poslušnosti Ocu dao nam je primjer i put spašavanja. Preduvjet da dođem na put spasenja je da prepoznam tko je Isus koji visi na križu. Isusa na križu gledamo kao patnika, ali uskrsnućem Isus pobjeđuje patnju jer je ostao do kraja poslušan svom Ocu.

I pustinja je neizbjegivo stanje u životu. Za Isusa je pustinja bila mjesto kušnje. *Ako si Sin Božji, reci da ovo kamenje postane kruhom. A on odgovori: Pisano je: 'Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih ust'. (Mt 4,3)*. Autor poruge, đavao i danas traži zgodnu priliku da čovjeka uvede u zlo i u grijeh, baš kao što je napastovao Isusa. Đavao hoće uništenje čovjeka. Njemu nikad nije dosta zla.

Jedna od spominjanih tema bilo je i oprštanje. Oprštanje je darivanje komadića neba, ono povezuje čovjeka s Bogom. U molitvi s križa Isus nam u tome daje primjer: *Oče, oprosti im jer ne znaju što čine* (Lk 23,34). Molitva oproštenja štiti onoga koji s ljubavlju opršta. Ona ga liječi. Lijek kojim se oslobođam od gorčine, uvrede koja mi je nanesena, moja je molitva za osobu koja me je povrijedila. Tko traži pravdu taj lako ne prašta. Primjer su nam farizeji. Farizejsko sljepilo i neopraštanje dolazi od „dobrih“ razloga pravde.

U klanjanju Isusu u Presvetom Sakramentu produbljivali smo sadržaje razmatranja. Za vrijeme klanjanja dva su svećenika polagali ruke na sudionike seminara, moleći za ozdravljenje i darove Duha Svetoga. Pojedine su sestre nakon polaganja ruku počivale u Duhu. Kasnije su dale svjedočanstvo o tome. Posebno me se dojmilo svjedočenje jedne sestre koja je doživjela Božju veličinu, Božju pravdu i Božju ljubav. Ponesena Duhom, vidno ushićena, rekla je sestrama: Ljubite Boga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom snagom svojom i svim umom svojim!

Zapisala s. Ljubomira Kustura

PROSLAVA ČETRDESETOGA ROĐENDANA

Nizanje zrelijih godina događaj je koji zavrjeđuje dostoјnu pažnju, kako od strane slavljenika tako i od njegovih bližnjih. No, isti događaj, uza svu ljepotu čestitanja nerijetko, negdje iza kulisa slavljenja, krije makar sićušno zrnce žaljenja onoga komu godine prolaze i puni se mjera starosti. Nije tako kad se radi o nekom sretnom događaju. Nizanje godišnjica u tome slučaju nerijetko je popraćeno slavljenjem i ponosom onih koji se na osobit način osjećaju povezani s minulom zbiljom. I što godine dalje odmiču, što je njihova mjera punija, to je radost spomena potpunija. Jedan takav spomendogađaj okupio nas je 22. listopada ove godine u Sinju.

Toga dana proslavile smo četrdesetu godišnjicu od osnutka sestrinskoga samostana u Gradu pod tvrđavom. Neposredna priprava za proslavu započela je u nedjeljno jutro u suradnji s marljivim i za pomoć uvijek spremnim susjedama. Ova je suradnja već otprije provjerena i dokazana. Naime, u našem samostanu u Sinju uvriježio se običaj da se blagdan sv. Franje proslavi sa susjedima. Tim se povodom susjedi pozivaju na euharistijsko slavlje, koje se

redovito slavi uz svečanu molitvu Večernje u vrtu pred kućom, nakon čega slijedi ugodno dobrosusjedsko druženje. Ove godine ovaj se dobar običaj „prebacio“ s Franjina blagdana na dan proslave osnutka samostana. Dosljedno tomu, i uigrana suradnja između sestara i susjeda dobila je novi termin, a zbog većega broja uzvanika i jači intenzitet.

Na proslavi koja je započela misnim slavljem u popodnevnim satima okupilo se oko sto gostiju: sedam svećenika, oko trideset sestara naše Provincije, pet sestara hercegovačke Provincije koje su toga dana došle na hodočašće Gospi a poticajem Providnosti i na našu proslavu, jedna sestra iz Argentine koja je bila u posjetu našoj Provinciji, susjedi među kojima i dvije sestre milosrdnice, prijatelji, dobročinitelji i rodbina sestara. Svetu misu u, za tu prigodu, obnovljenoj kapelici predslavio je fra Bože Vuleta, gvardijan samostana Čudotvorne Gospe Sinjske, a pjevanje je uzveličao zbor sestara s Lovreta pod vodstvom s. Mirje Tabak.

Nakon euharistijskoga zajedništva uslijedilo je ugodno druženje za bogatom trpezom u podrumskim prostorijama samostana i na prostoru izvan kuće. Ako upitate nekoga tko je bio nazočan, posvjedočit će vam da su sestre veoma domišljato i uspješno preuredile garaže u blagovalište. Ova domišljatost dogodila se zbog straha od kiše, s jedne strane, i želje da svi gosti budu dionici obiteljskoga stola, s druge strane. Kako kiša nije pala, ugodno druženje susretnika nastavilo se u kući, u garažama i u dvorištu.

Sudeći po broju okupljenih, po njihovim izrazima lica, kao i riječima pohvale i zahvale tijekom i nakon proslave, ovaj niz od četrdeset godina života i djelovanja u sestrinskom samostanu u Sinju očito je do sada bio plodonosan i blagoslovljen.

Spomen na početke djelovanja i tiho ulaženje u svagdan ljudi koji nas okružuju neka nam bude i poticaj za djelatnu nazočnost, kako u ovoj župi, tako i svugdje kamo nas Duh šalje, da bi proslava svake nove obljetnice bila što radosnija i potpunija.

Povodom proslave s. Natanaela je pripremila i okupljenima iznijela povijesni prikaz osnutka našega samostana u Sinju.

Dragi prijatelji i drage sestre!

Proslava četrdesete godišnjice osnutka ovoga samostana, koja nas je danas okupila, prigoda je za jedan kratki osvrt u prošlost Školskih sestra franjevaka.

Neki se od vas vjerojatno sjećaju da je prije nekoliko godina, točnije 2003. godine, u Crkvi Čudotvorne Gospe Sinjske slavljena misa uz prigodni program povodom osamdeset i treće godišnjice dolaska sestara iz Splita u Sinj i priprave za stotu godišnjicu dolaska sestara iz Maribora u Split.

O proslavi spomenutih obljetnica postojanja i djelovanja u Lijepoj našoj bilo je riječi o povijesti nastanka družbe Školskih sestara franjevaka. U korijenima nastanka leži i razlog samoga naslova Školske sestre. Naime, zajednica je nastala u vrijeme kad je školovanje bilo, na svoj način, privilegij mladića, dok su djevojke bile zapostavljene. Potaknute Duhom Božjim, ali i potrebom ljudi za oplemenjivanjem duha Bogom i razuma znanjem, sestre su prepoznale svoju misiju u odgoju ženske mlađeži. Odjelotvorivale su je otvarajući domaćinske škole za djevojke. U tim školama djevojke su se teoretskim i praktičnim predmetima sposobljavale za vođenje domaćinstva. Tako su primale opću naobrazbu, vjersku pouku, bile su poučavane pravilima lijepoga ponašanja, umijeću vezenja, kuharstva,

vrtlarstva, voćarstva, poljodjelstva, stočarstva. Škole školskih sestara imale su pravo javnosti i društvo ih je prepoznalo kao vrijedne i korisne. Isto se odnosi i na *Domaćinsku školu poljodjelstva i kućanstva* koju su sestre otvorile i vodile u Splitu tijekom četiri desetljeća, od 1914. do 1944. godine.

Po dolasku sestara u Split prvotna se karizma, odgoj djevojaka, s vremenom mijenjala ili, točnije rečeno, širila. Na to su, na neki način, utjecale potrebe ljudi koje su sestre uočavale ali i materijalne potrebe zajednice. Uz širenje djelatnosti i zajednica se prostorno širi. Otvaraju se nove podružnice. Prva podružnica u Sinju otvorena je 1920. godine. Na poziv tadašnjega provincijala franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Ante Cikojevića, sestre su preuzele vođenje domaćinstva u franjevačkom sjemeništu.

U župi je u to vrijeme djelovao Treći svjetovni red sv. Franje. Djevojke članice Trećega reda dolaze u kontakt sa sestrama. Ponukane njihovim primjerom redovničkoga života, samo dvije godine nakon dolaska sestara, tri se djevojke odlučuju za odlazak u samostan.

Djelovanje sestara polako se granalo: od 1927. godine drže gospodarstvo franjevačkoga samostana u selu Čitluk, 1928. godine na zamolbu sinjskoga gvardijana preuzimaju vođenje kuhinje u tom samostanu, a kasnije i brigu oko crkve.

U Sinju i sinjskoj krajini sestre su djelovale i stanovali isključivo u fratarskim samostanima četrdeset i šest godina, do 1966. godine kada za vlastite potrebe kupuju malu kuću s vrtom u kojoj se uglavnom bave šivanjem i drugom kućnom radinošću.

O razlozima kupnje kuće ima više dokumentiranih svjedočanstava: zamolba provincijalne predstojnice s. Amabilis Masnić Biskupskom ordinarijatu u Splitu za otvaranje samostana u Sinju, zapisnik sa sjednice Provincijalnoga vijeća, kronika kuće u Sinju i provincijalna kronika u Splitu.

Iz ovih je zapisa razvidno da je kuća kupljena u veoma kratkom roku, odnosno da je molbi sestara veoma brzo udovoljeno. Naime, zamolba na Biskupski ordinarijat datirana je 7. lipnja 1966. godine, a tri dana nakon toga kuća je već kupljena. U provincijalnoj kronici s nadnevkom 10. lipnja čitamo: „Pošto imamo mnogo sestara iz sinjske okolice i one se pri posjetu svojim rodnim kućama nužno zadržavaju u Sinju, često se mislilo da bi bilo potrebno kupiti makar malu kućicu u Sinju za svratište sestara. Međutim su nastala dva nova razloga zbog kojih je trebalo kupiti kuću, a to su:

- a) školovanje kandidatica koje su iz okolice Sinja a trebaju pohađati srednje škole koje postoje u Sinju. Druge općine ne će da primaju u takove škole đake koji imaju u svojoj općini iste škole.
- b) U prov. središtu Split – Lovret općina Split oduzimlje sve više zemljišta koje je služilo za povrtlarstvo. Tako bi obrađivanjem zemljišta u Sinju mogli pomoći Split s povrćem.

I tako se nakon dugog razmišljanja i u nesuglasju nekih sestara, ali odobrenjem Vrhovne predstojnice M. Terezije Vidan i nadležnog Biskupskog Ordinarijata u Splitu, odlučilo kupiti kuću u Sinju. Pružila se izvanredno zgodna prilika. Mala kuća kao vila u lijepom dvorištu a oko nje vrt s voćnjakom i vinogradom te gospodarskim prostorijama. Kuća je bila vlasništvo Petra Varenine. Kućevlasnik je prema kupoprodajnom Ugovoru pristao na otplatu kroz 1 godinu dana. (...) Za prvi obrok novac se je posudio a za drugi ufamo se u Providnost Božju, da ne će trebati, jer će sestre sa svojom štednjom kroz godinu dana moći sakupiti. Kuća zapada 12.000.000. st. Din“.

Varenina nije dugo čekao na drugu otplatu. O tomu svjedoči „priznanica kojom potvrđujem, da sam primio 7.000.000 - St. Din (sedam miljuna starih dinara) na račun konačne podmirbe za prodanu moju kuću u Sinju Školskim Sestrama III Reda sv. Frane u Splitu, Lovretska 9. Novac sam primio od provincijalne predstojnice istih sestara, s. M. Amabilis Masnić, Split - Lovretska 9.“

Na temelju kupoprodajne pogodbe 10. studenoga „izvršena je uknjižba prava vlasnosti“ u općinskom sudu u Sinju, odjel za zemljišne knjige. Premda je davno učinjena, ova uknjižba nije bila konačna. Točnije rečeno, bilo je nekih nedovršenosti glede okućnice, koje je za svog predstojničkog mandata, tek u nedavnoj povijesti, riješila s. Agneza Masnić, pranećakinja pok. s. Amabilis.

Vjerujemo da su sestre isplatile kuću prije nego što su mislile, i to zahvaljujući dobročiniteljima. Zanimljiv je, a i mnogim sestrama nepoznat, podatak da je za otvorenje samostana sam Papa donirao tri tisuće dolara. Dokument o darovnici s nadnevkom 28. srpnja 1966. godine vrijedno je povjesno svjedočanstvo, kako dobročinstva Pape, tako i okretnosti s. Amabilis, koja je očito žarko željela da se što prije otvorí sestrinski samostan u gradu pod tvrđavom i Gospinim okom, jer je samo dvadeset i jedan dan nakon odobrenja Biskupskega ordinarijata uspjela dobiti Papinu donaciju, a u nepuna tri mjeseca nakon toga kuću je već kupila i otplatila.

Svjesna da novac iz Vatikana ne bi primila bez tuđe pomoći, u zahvalnosti je rukom zabilježila na dokument o primitku: „Ovu svotu smo primili po uputi i sastavu molbe po dobroti prečasnog don Joze Felicinovića iz Paga, po dva puta našeg dobročinitelja“.

Po dobroti mnogih dobročinitelja i sestara u ovom se samostanu već četrdeset godina živi, moli i radi. Na poseban je način tomu doprinijela i obitelj Varenina, čije trude, na svoj način uživamo. „Kada smo malo truda u nju uložili!“, rekla nam je u telefonskom razgovoru gospođa pok. Petra Varenine, prigodom poziva da nam se pridruži na proslavi obljetinice osnutka našega samostana u „njezinoj“ kući. Po kazivanju Gospođe doznali smo da je obitelj Varenina imala više kupaca i bolju ponudu za kuću od one koju su sestre nudile. No, odluka je pala, kako reče gospođa Varenina: „da je časne kupe i u njoj mole Boga“.

I evo, sestre u njoj mole već četiri desetljeća za putujuću, zemaljsku i proslavljenu, nebesku Crkvu, za žive i mrtve. I danas ćemo, i od danas ćemo, Božjom pomoći, činiti isto.

Ova je kuća u cijelosti mjesto molitve, a na poseban način to je ipak kapelica u kojoj ćemo danas blagosloviti novi oltar. A točno prije trideset i devet godina i jedan dan, iliti 21. listopada 1967. godine, sestre su slavile blagoslov kuće i kapelice. Iz pera tadašnje kroničarke čitamo da je kuću blagoslovio „Dr. Frano Franić uz asistenciju p.p. oo. faranjevaca iz sjemeništa: fra Ivana Bilušića, gvardijana, Dr. Jerka Šteke, prof. i fra Nikole Gabrića, prof. Svečanosti je prisustvovalo oko 20 naših sestara iz čitave provincije. Kapela je posvećena Gospu Sinjskoj. Preuzvišeni o. biskup je između ostaloga u propovijedi rekao da se veseli da smo ustanovile tu kuću i da će odgovarati svrsi, da odgajamo podmladak, te da ćemo biti pomoćnice u pastorizaciji okolnim župnicima prema potrebi“. Nadalje kroničarka bilježi: „Pošto nam prvotna zgradica nije bila dovoljna prostorom i nijesmo mogle smjestiti kapelu, zgradu smo adaptirale na jedan kat. I po dovršetku toga kata obavljen je pomenuti blagoslov. Kod radova oko bojadisanja i čišćenja pomagale su sestre iz Splita i kandidatice. Tako su sestre i kandidatice obojadisale svu kuću i drveninu. Čak su lakirale pod jer se lakše čisti, a naša slikarica s. Blaženka Barun predvodila je radove“.

Za ovu prigodu nismo istraživali koliko je sestara Provincije živjelo i djelovalo u samostanu od njegova osnutka, niti smo govorili kakvim su se sve djelatnostima bavile. Možda će vam same sestre o tomu za druženja pri povijedati.

Zaključujući možemo reći, da broj sestara koje su boravile u samostanu pod Gospinom tvrđavom nije mali i da su one kroz proteklih četrdeset godina zajedno s ovim narodom častile Gospu Sinjsku i slavile Boga. Kao što su sestre onda živjele od truda svojih ruku, dobročinitelja i prijatelja, isto je i danas. O tomu svjedoči arhivska građa kao i vaša prisutnost, dragi prijatelji i dobročinitelji, ovdje i sada.

Dao Bog da se i za osamdesetu godišnjicu nađemo okupljeni ovdje, u Božjoj kući, na euharistijskom slavlju, baš kao sada!

s. Natanaela Radinović

SVOJIM PJEVANJEM POVEZUJETE ZEMLJU S NEBOM

U nedjelju, 5. studenog 2006., u crkvi sv. Trojstva u Offenbachu, održana je IX. smotra zborova djece i mlađih, na kojoj je sudjelovalo jedanaest zborova hrvatskih katoličkih zajednicâ iz cijele Njemačke. Smotra je započela misnim slavljem koje je predvodio delegat za hrvatsku pastvu fra Josip Bebić, zajedno s fra Mladenom Marićem, voditeljem misije Offenbach. Na početku slavlja fra Mladen je djeci i mlađima izrazio iskrenu dobrodošlicu te ih ohrabrio riječima: «Što bi bila naša liturgija bez vašega pjevanja? Bila bi siromašna. Zato i vi kad pjevate, usavršavate liturgiju i tada kao da se dio neba spušta na zemlju. Želim vam da tu božansku ljepotu danas prenesete svima nama.» Dobrodošlici se pridružio i fra Josip potičući ih: «Pjevajte Bogu, pjevajte Kralju našemu, pjevajte Bogu jakosti našoj, pjevači vrsni!»

Među «hrabrima» koji se odlučiše na ostvarivanje toga pothvata «prenošenja božanske ljepote» bile su i naše sestre sa svojim zborovima. S. Anđela Milas i s. Damjana Damjanović sa svojim zborom iz Darmstadta, koji je otpjevao *Tko je on* (I. Alfonso, T. Palan; obrada: J. Župić) i *Isuse Kriste* (M. Martinjak; obrada: J. Župić). Zatim zbor s. Pavlimire Šimunović iz Frankfurta s pjesmama: *Ave, maris stella* (J. Fiamengo; S. Grgat) i *Isuse maleni* (B. Vučeta; S. Grgat), te s. Magdalene Višić iz misije Main-Taunus/Hochtaunus, koji je nastupio s pjesmom *Majko sunca* (S. Grgat) i *Zapali svjetlo* (s. M. Tenžera). Zanimljivo je primijetiti sudjelovanje i drugih školskih sestara franjevaka: s. Auksilije Milić iz Wiesbadena i s. Estere Marijić iz Rüsselsheima, sarajevske provincije te s. Verene Rupčić iz Augsburga, mostarske provincije.

Lijepo je da kao franjevke upravo pjesmom nastojimo zaživjeti nezamjenjivost *franjevačkog* u pastoralnom djelovanju hrvatskih katoličkih misija. Nadamo se da tako ostavljamo nešto na čemu će se zaustavljati pogled i promišljanje budućeg pastoralnog rada u misijama.

Nakon nastupa fra Josip je svim predstavnicima zborova uručio spomenice i ružu, zahvalivši se za trud i svečanost ovoga slavlja. Njegovim riječima kazano, *Smotru* je odlikovala uspješnost, radost i smirenost u nastupu, kao i lijep ugođaj. Bio je to događaj, dostojan da se posveti Bogu, kojemu pripada «svaka čast i hvala».

s. Magdalena Višić

JESENSKA KATEHETSKA ŠKOLA

Pohađajući studij Učiteljske akademije, odsjek odgojitelj predškolske djece, često su me kolegice salijetale pitanjima: zašto vjerski odgoj, koje su mu zadaće, kako se provodi i kada. Odgovor na ova pitanja: zašto, kako i kada, jednostavan je kad su djeca u pitanju. Dijete je spontano, otvoreno transcendentnome i religioznosti, ima sposobnost divljenja i čuđenja. Mašta, intuicija, znatiželja i spontanost omogućuju stvaranje autentičnog odnosa s Bogom. Kako? Igrajući se i razvijajući duhovnu dimenziju kroz sve djelatnosti koje se u vrtiću provode. Kada? Situacijski spontano i nepredviđeno kada prati potrebe i osjećaje djeteta.

Kako je odgoj trajna škola, kako za djecu tako i za odgojitelje, 3. i 4. studenog ove godine održana je u prostorijama Nadbiskupske klasične gimnazije na Šalati jesenska katehetska škola za odgojitelje u vjeri s temom: *Glazbeno stvaralaštvo u vjerskom odgoju djeteta predškolske dobi*. Organizator katehetske škole je Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje Republike Hrvatske. Nazočne sudionike pozdravili su i zaželjeli dobar početak rada Marija Ivanković, načelnica za predškolski odgoj i osnovno školstvo iz Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, zatim viši savjetnik u Agenciji Dalibor Adžić te Ivica Pažin, predstojnik NKU HBK.

Prvog dana škole, predavanje na temu *Crkvena glazba u vjerskom odgoju djeteta predškolske dobi* održao je mo. Miroslav Martinjak, ističući kako glazba ima najbolji poticaj ushita, jer utječe na razvoj uma, volje i osjećaja u čovjeku. Stoga je velika uloga glazbe u odgoju djece, jer glazbom otvaramo put do dječjeg srca te tako razvijamo dječju kreativnost. Nakon predavanja bio je rad u skupinama, raspoređenima u jedanaest pedagoških radionica. Tako su sudionici u radionicama obrađivali teme: glazbeno stvaralaštvo u jaslicama, pjevanje pjesama uz pokrete, pjevanje pjesama uz aplikacije, sviranje na udaraljkama, lutka i glazba, aktivno slušanje glazbe i likovno stvaralaštvo djece, stvaranje glazbeno-scenske igre s djecom, liturgijsko stvaralaštvo s djecom, brojalice, dječje folklorno stvaralaštvo te ples i pokret uz biblijski tekst. Nakon ovako bogatih i korisnih radionica za rad s djecom riječi su bile suvišne, bilo je svakome dovoljno ostati u mislima kako što više novoga i naučenoga zadržati i posredovati svojim vrtićima.

Kako praksa ne bi ostala bez pokrjepe riječi, drugoga dana škole o metodičkim pristupima u glazbenom stvaralaštvu djece govorila je prof. Ljerka Marić. Igra je sastavni dio i dominantna aktivnost u životu djeteta predškolske dobi, jer ljubav prema estetskoj glazbi kroz radosnu igru treba početi njegovati vrlo rano, već od prve godine djetetova života. Važnu ulogu i kriterij ima odabir melodije i teksta, jer tekstovi moraju biti estetski vrijedni, razumljivi dobi djeteta i ne predugi, na pravilnom književnom jeziku ili narječju kraja u kojem dijete živi.

I što još reći a da nije rečeno na kraju još jedne jesenske katehetske škole nego: senzibilizirati dijete, a i sebe same, za duhovnu dimenziju kao potrebu koja nas čini osjetljivima za otkrivanje, primanje i oblikovanje života u odnosu prema sebi, drugima, te na poseban način prema Bogu.

s. Helena Rašić

DANI DJEČJIH VRTIĆA GRADA ZAGREBA

Svako dijete dolazi na svijet s određenim urođenim predispozicijama. U kojoj će se mjeri te dispozicije kasnije razvijati ovisi o utjecaju okoline i o djetetovim vlastitim aktivnostima. Sva područja razvoja (kognitivno, emocionalno, socijalno i motoričko) tjesno su povezana; u razvoju djeteta ona se isprepliću i međusobno nadopunjaju. Posebnosti koje se pojavljuju u razvoju djeteta zahtijevaju poseban odgojno-obrazovni pristup koji se po mnogočemu razlikuje od pristupa u obrazovanju odraslih. Tako je 1997. godine došlo do ideje osnutka Dana dječjih vrtića grada Zagreba. Bila je to posebnost kako za djecu, tako za roditelje i odgojitelje. Sva ta dječja stvaralaštva bila su pravi izazov za sve, jer uvijek i u svemu najbolji se nagrađuju.

Natjecateljski duh rastao je iz godine u godinu, pa je tako i naš dječji vrtić *Jordanovac* okusio slavu i prvo pobjedničko mjesto u raznim likovnim aktivnostima i u ručnim radovima. Bilo je to na ponos nama, a i našem gradu u kojem djelujemo.

Na desetu obljetnicu osnutka bilo je malo iznenađenje. Umjesto raspjevane i razigrane dječice na pozornici kazališta lutaka, mašti i kreativnosti truda su dale same odgojiteljice. Velikim žarom, gradu i Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa iskazali su zahvalu za podupiranje projekta i njegovu realizaciju. Na kraju, u ime Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, nagrade i priznanja uručila je gđa Biserka Buconjić. U ime našeg dječjeg vrtića *Jordanovac* priznanje za sudjelovanje primila je ravnateljica s. Radoslava Bralo. Satom koji odbrojava sate i minute na vrtićkom zidu prisjećamo se radosnih i ponosnih dana u sudjelovanju na Danima dječjih vrtića grada Zagreba.

s. Helena Rašić

GRB GRADA ZADRA

Hrvatska katolička udruga medicinskih sestara i tehničara

Časna sestra Melhiora Biošić primila je Grb Grada Zadra u ime Hrvatske katoličke udruge medicinskih sestara i tehničara, a kaže kako je takvo priznanje znak da su oni koji su predložili nagradu senzibilni prema ljudima s najvećim potrebama.

- Po primjeru Krista trudimo se prepoznati one malene i pomoći im koliko možemo. Dajemo prednost odbačenima i prezrenima, jer upravo su oni naša ljubav. Osobito smo radosni kada naše male geste izazovu osmijeh na licu tužnih ljudi, a ova nagrada je samo poticaj da neke geste činimo i dalje, pojasnila je sestra Melhiora Biošić.

Hrvatska katolička udruga medicinskih sestara i tehničara osnovana je prije dvanaest godina, s ciljem i zadatkom da svojim raznolikim djelovanjem u katoličkom duhu doprinese općem društvenom, socijalnom i duhovnom razvoju sredine u kojoj radi i djeluje. Udruga svake godine sudjeluje u organizaciji i realizaciji prigodnih posjeta bolnicama širom Zadarske županije, te domovima za stare i nemoćne u Zadru i Zemuniku, posjeta Domu za djecu s posebnim potrebama u Sv. Filipu i Jakovu, bivšim ovisnicima u komuni Jankolovica, uvijek dajući svoj doprinos u sakupljanju potrepština i drugih oblika pomoći.

Pri Udrudi djeluje vokalni sastav "Magnificat", a njihovi nastupi primjer su i poticaj mladima da svojim konkretnim zalaganjem budu na korist i dobrobit svoje društvene zajednice.

Preuzeto iz Zadarskog lista, 25. studenoga 2006.

S FRANJOM I KLAROM U PRIRODI

Franjevačka kontemplacija bila je tema duhovne obnove za nas sestre juniorke, 27. studenoga ove godine u Splitu. Voditeljica je bila naša odgojiteljica s. Karolina Bašić.

Tema bi se mogla ukratko sažeti ovako: Krist je središte naše kontemplacije koja uvijek upućuje prema bližnjemu i svemu stvorenome.

Poput našeg Oca Franje koji je u početku zdvajao je li kontemplacija Isusa Krista i povlačenje u osamu jedino što treba činiti, i mi smo u tom Duhu započele prvi dio našega programa u kući na Lovretu, molitvom koju smo nastavile u prirodi, uz more pod Marjanom, meditirajući biblijski tekst.

No, Franjo u sebi osjeća da nije dovoljno samo kontemplirati, nego da mu je „uprašiti“ svoje noge, poći među svijet – ljude, poput Gospodina koji je išao ovom zemljom ususret ljudima da bi ga oni iskusili. I mi smo drugi dio programa nastavile „zaprašivši“ svoje noge penjući se prema vrhu Marjana, i to u

šutnji. Sunce koje nas je grijalo svojim zrakama, zelenilo šume, plavetnilo mora, cvrkut ptica, ljudi koje smo susretale na putu prema vrhu, sve nas je uranjalo u franjevačko ozračje.

S. Karolina nam je posvijestila aspekte Franjine i Klarine kontemplacije, koji nisu bili samo kontemplativni. U susretu s Isusom otkrio je Franjo, a i Klara, da kršćanska kontemplacija uključuje i akciju, jer usred akcije stvarni izvor ostaje kontemplacija. Kontemplacija ne ovisi o samostanskim zidinama, mjesto kontemplacije je uvijek ondje gdje se čovjek nalazi.

Ono što nam je danas naučiti od Franje i Klare je: da ne zaboravimo uz Isusa meditirati i ljude koje susrećemo, rad koji obavljamo i komadić svijeta koji nam je povjeren.

s. Lucija Bilokapić

ADVENTSKA RADIONICA U VRTIĆU

Daleko prije nego što je došaće uopće i počelo, iz naših prodavaonica, velikih trgovačkih lanaca i uličnih sajmova zasljepljuju nas božićni ukrasi i nakiti. Trgovci nam nameću svoje «darivanje» kao nadomjestak za istinsku duhovnost, za svetost, za sjaj misterija.

Kako Božić ne bismo sveli samo na „šoping“ i sadržaj ispraznjen od smisla, u našem Dječjem vrtiću *Jordanovac* u Zagrebu, 30. studenog ove godine, upriličena je adventska radionica, gdje su roditelji i djeca mogli ne samo napraviti svoj

adventski vijenac već i naučiti pravi smisao i poruku toga vijenca, čije će svijeće kroz četiri nedjelje zajedno paliti.

Zanimanje za ovu radionicu bilo je iznenadjuće veliko. Uz priču, pjesmu i igru došlo se do ideje da se upriliči još jedna radionica na kojoj bi se izrađivali božićni ukrasi za bor. Od mnoštva prijedloga i ideja, kocka se zaustavila na izradi licitarskih srca kao glavnog ukrasa. Vrijedne mame i tate dali su truda ovome radu te su se kao razigrana dječica stalno ogledala kako tko radi i čije je ljepše. Zanimljivi su bili komentari, ali jedan koji je odzvonio u ušima svih nas glasi ovako: «Ovo je najljepša obiteljska priprema za Božić. Ne samo da smo obogaćeni materijalno već smo i duhovno ispunjeni, jer svaki rad imao je i duhovnu podlogu i poruku.»

No, ni to nije kraj, naša djeca zajedno sa svojim tetama postavili su na ulazu u vrtić zajedničke jaslice te pjesmom, plesom i igrom pripravili put *Onome koji dolazi*, jer *On, On je mir naš*. Neka taj mir ostane i nastani se u svima nama, te nam bude svima sretan i blagoslovjen Božić!

s. Helena Rašić

SASTANAK KUĆNIH PREDSTOJNICA

Godišnji sastanak kućnih predstojnica s provincijalnom predstojnicom održan je 9. prosinca 2006. godine u provincijalnom središtu u Splitu.

U prijepodnevnom dijelu rada fra Ivan Šarčević je održao predavanje na temu *Neke specifičnosti franjevačkoga poslanja*. U svom izlaganju posebno je dotaknuo poziv i poslanje, komunikaciju te razlikovanje novih duhovnosti i Isusova puta.

Istaknuo je da je franjevačka duhovnost utemeljena na biblijskoj duhovnosti, ne koncentrira se na asketskom putu osobnoga usavršavanja, nego naglasak ima na *poslanju*, zadatku koji treba izvršiti u konkretnim prilikama. Naslijedovanje Isusa Krista kao bit franjevačke duhovnosti podrazumijeva odgovor nesavršenoga čovjeka na izvršenje određenoga zadatka u svijetu kakav jest, u kojem treba pronalaziti Božje tragove. Specifičnost franjevačkoga poslanja je blizina čovjeku, a posebno područje poslanja jest izgradnja kulture mira.

Dvije važne i vrlo poželjne oznake franjevaca i franjevaka u vlastitim zajednicama i današnjem svijetu trebale bi biti jednostavnost i *istinoljubivost u komunikaciji*. Unutarnja sigurnost u naslijedovanju Isusa Krista i njegova evanđelja čini od franjevaca ljude otvorena i jednostavna života, ljude istine koji se ne boje konfliktata. Često bavljenje negativnim stvarima u zajednici oduzima nam pozitivnu energiju za život. Iznio je i neke praktične prepostavke za međusobne susrete i dijalog. Najvažnije je prihvatanje osobe i sposobnost znati slušati drugoga te moći oprostiti.

Poslijepodnevni rad odvijao se na temelju prijedloga kućnih predstojnica dostavljenih prethodno u pisanim oblicima, a dotiču naš konkretni život. Odnosili su se na molitveni i duhovni život, zajednički život, međusobno oprštanje, kulturu govora, poziv i poslanje, odnos prema novcu i drugim tvarnim dobrima, pastoral zvanja, samoodgoj i trajni odgoj te pogled u budućnost. Iznesene su konstatacije nekih poteškoća i mogući načini rješavanja.

Provincijalna predstojnica s. Klara posvijestila je kućnim predstojnicama njihovu odgovornost za život svake zajednice i potaknula da svoju dužnost vrše u skladu s našim Konstitucijama. Osobito je istaknula odgovornost u promicanju trajnog odgoja i duhovnoga rasta, brigu za potrebe pojedinih sestara i cijele zajednice.

S obzirom na izvješćivanje sestara o odlukama i smjernicama na razini Provincije i Kongregacije pozvala je da dopise pristigne iz Provincijalata i Generalata pročitaju pred cijelom zajednicom, a potom stave na oglasnu ploču. Podsetila je i na brigu predstojnice o urednom vođenju knjiga, kućne kronike, nekrologa, knjige inventara, blagajničke knjige. Napomenula je i potrebu većeg korištenja suvremenim medijima u komuniciranju pojedinih zajednica s provincijalnim tajništvom.

Istaknula je važnost autentičnosti i dosljednosti u prihvatanju zajedničkih odluka kako bi sestrama bile uvjerljive i prihvatljive. Pozvala je na pravičnost, transparentnost i razgovor o svim bitnim stvarima unutar zajednica.

Upoznala je sestre s nekim događanjima sljedeće godine na razini zajednice i pozvala da o tome izvijeste sestre u svojim zajednicama i potaknu ih na aktivno sudjelovanje.

Provincijalna ekonoma s. Senka je dale neke praktične upute za godišnji obračun i zahvalila svim sestrama za suradnju. Zamolila je predstojnice u našim kućama da obračun poprate izvješćem o većim financijskim ulaganjima.

Na kraju je s. Klara zahvalila nazočnim sestrama za aktivno sudjelovanje u radu, za raspoloživost u prihvaćanju službe i trud koji svakodnevno ulažu za dobro cijele zajednice.

s. Marija Petra Vučemilo, provinc. tajnica

JEKA IZ AFRIKE

S BRDA NA BRDO

Prigodom odlaska sestara iz Collège Alfajiri

Prema izvješćima evanđelista znamo da se Isus povlačio na samotna mjesta, na molitvu, da je u molitvi provodio cijele noći i da su ta mjesta često bila neko brdo (usp. Lk 6,12; Mt 13,23a).

Pitamo se zašto brdo? Možda zbog toga što je brdo znak snage, napora, simbol uzdignuta duha čovjekova koji teži za visinama, za onostranim. To je mjesto gdje se čovjek oslobađa svega suvišnoga kako bi lagan i čist stupio u doticaj s Vječnim.

sestrama da se brzo udomaće i jako zavole Luhwinju, do te mjere da bi poželjele tu ostati i nakon smrti.

Sestre su mirno živjele i radile u Luhwinji 25 godina. No, kako je sve na ovom svijetu podvrgnuto trajnoj promjeni, ni Luhwinja nije bila pošteđena. Od godine 1996. do danas u Luhwinji se puno toga promijenilo. Nadolaskom rata iste godine (o čemu ste imali prigodu čitati u *Odjecima*), život ni priroda toga kraja nisu više kao prije. Pašnjaci su spaljeni, krave pokradene, šume posjećene, ni rijeke ne teku više mirno. Puno ljudi je napustilo Luhwinju i otišlo bliže gradu Bukavu, udaljenom od Luhwinje 70 km. Kratko rečeno, oaza mira pretvorila se u sklonište naoružanih grupa. U nekoliko navrata dogodilo se pravi egzodus prema gradu, gdje ljudi žive u siromašnim četvrtima, u teškim i često neljudskim uvjetima.

Zajednica sestara povukla se iz Luhwinje u kolovozu 1999. godine. Sestre su se nastanile u našoj kući odgoja u Ngubi – Bukavu. Kuća je bila premala da bi mogla zadovoljiti potrebe sestara i odgoja, pa smo potražile mjesto stanovanja izvan našega dvorišta. Primili su nas oci isusovcu u njihov College Alfajiri, što znači zora, kojim upravljaju oni sami, kao i župom Nguba u kojoj se College nalazi. Građen je punih 20 godina, još za vrijeme belgijskog kolonijalizma u Zairu, a dovršen pred samo dobivanje samostalnosti Zaira. Bilo je to 1960. godine. Namijenjen je bio prvenstveno za djecu bijelaca, a kasnije su tu mogla biti i djeca domorodaca. Danas, 45 godina kasnije, gotovo da i nema bijele djece u College Alfajiri. Broj đaka je oko 2500, s predškolskim programom, osnovnom i srednjom školom do državne diplome. Važnost College Alfajiri za stanovnike Bukavu-a nije toliko u njegovu položaju na uzvisini koja dominira gradom, uz jezero Kivu, niti to što je blizu granice s Rwandom. Njegova važnost je u području odgoja i obrazovanja. Činjenica da je današnjih

Svatko tko imalo pozna Luhwinju i njezine ljude ustvrdit će da Providnost nije mogla izabrati bolje mjesto od toga i pokloniti ga našim sestrama kao sjedište naše prve misije u DR Kongu. Mjesto molitve, rada i naviještanja Radosne vijesti na Afričkom kontinentu. Brdovit kraj, bogat vodom, prostranim pašnjacima i raznim rudama dao je mogućnost dobroćudnim ljudima da žive bezbrižno i u miru, a našim

80% državnih službenika prošlo kroz College Alfajiri govori jasno o važnosti te institucije. U RD Kongu isusovci imaju 3 ovakva kolegija: u Kinshasi, Kihvitu i Bukavu.

Za o. isusovce se ovdje kaže da rade uglavnom s intelektualcima a manje s malim ljudima na seoskim župama. Istina je da su to ljudi velikoga znanja, ali ne manje duhovni. Dapače, vrlo su duhovni, jednostavni i naročito osjetljivi za potrebe drugih. U tomu se posebno ističe o. Herman W., ministar Colege Alfajiri.

Kad smo ih zamolile za privremeni smještaj za 6 mjeseci, rado su nas primili i smjestili u dio kuće koji je nekad bio ambulanta u Internatu. Tadašnji rektor kolegija o. Carlos M. rekao nam je da ćemo potpisati ugovor o stanovanju za 6 mjeseci, misleći tada da ćemo se nakon toga vratiti u naše misije Luhwinju i Nyantende. Zahvaljujući njihovoj dobroti i širokogrudnosti taj ugovor nikad nismo potpisale, a stanovanje, vodu i struju, što se ovdje skupo plaća, mi smo imale besplatno. Ni na duhovnom polju nisu nas zaboravili. O. André Der-Rider slavio je sv. misu u našoj zajednici jedan put u tjednu, na našu nakanu. I svaki put kad smo ga to zamolile, a ono što se obično daje za misu, on je davao za siromahe.

Na svu tu dobrotu prema nama, nastojale smo odgovoriti na nama moguće načine: biti na usluzi svaki put kad je to trebalo. Npr. popravljanje rublja, njihovog i kućnog, uređenje oltara u župnoj crkvi i jednoj od triju kapele u samom Kolegiju, pomoći u prigodnim slavlјima za pripremu hrane, kolača, posluživanje, naročito za kićenje oltara i pozornice. U ovom smo prve u našoj biskupiji. Ovo da se malo pohvalimo.

Nismo samo mi sestre naišle na dobar prijem u College Alfajiri. Bio je on sklonište od bombardiranja stanovnicima grada za vrijeme pobune Mulele 1964. godine, pobune skrame nešto kasnije, godine 1996. sestrama franjevkama pokornicama iz Rwande. Godine 2004. za vrijeme rata Mutebuti-Kunda College Alfajiri našao se u okruženju od strane vojske i domaćih pobunjenika puna 2 tjedna. U zgradama smo bile nas sedam sestara, civili i svećenici. Metci su vrcali oko nas, razbijali stakla i krov kuća a da, Bogu hvala, nitko od nas nije bio pogoden. Vojnici nisu ušli unutar zgrada za sve to vrijeme, što pripisujemo posebnoj Božjoj brizi za nas. Na tri ulaza u College postavljeni su Gospini kipovi. Vojnici su grdili Gospu ružnim riječima, a ona im je priječila da čine зло. U zidovima College Alfajiri stavljen je više čudotvornih medaljica još za vrijeme gradnje, po riječima o. isusovaca.

Mnogi stanovnici grada Bukavu bili su nam pomalo i zavidni na tom dobrom skloništu. Dok su vojnici noću upadali u kuću, pljačkali, ubijali i silovali (čak i malu djecu), mi u College Alfajiri bili smo pošteđeni od svega toga. Gospa bdije nad College Alfajiri, u to smo svi uvjereni.

Dan 11. rujna 2006. godine od posebne je važnosti za nas sestre zajednice u College Alfajiri. Došlo je vrijeme da možemo poći, iako još ne u Luhwinju i Nyantende, barem u naše vlastite kuće: Ngubu i Muhungu. Svugdje je lijepo poći, i biti, ali

je najljepše doma doći, kaže naša narodna poslovica. Sretne smo i Bogu zahvalne za svu dobrotu ljudi, otaca isusovaca posebno. Povratak u naše kuće je korak naprijed koji puno obećava. Nadamo se da će se uskoro otvoriti put prema Luhwinji i Nyantende, da u radosti pjevamo Ps 126: *Išli su išli plačući..., vraćat će se s pjesmom na usnama.*

Provincijalna predstojnica s. Klara Šimunović i povjerenica sestara u misiji s. Mirabilis Višić, zahvalile su ocima isusovcima na razumijevanju potreba sestara. Učinili su nam toliko dobra da nije bilo lako naći prvu riječ ni način na koji im dostojno zahvaliti. Naša franjevačka jednostavnost i poniznost nas spasi često u ovakvim prigodama. Zahvalile smo im i mi sestre, stanovnice College Alfajiri pred sam odlazak. Tri sestre su otišle u Ngubu, a druge tri u Muhungu.

Kuća u Muhungu nalazi se na drugom kraju grada, opet na brdu, i kao da konkurira College Alfajiri svojim položajem, odakle se pruža krasan pogled na cijeli grad. Nazvale smo je College Christ Roi, jer ona dominira u cijeloj četvrti Muhungu i istoimenoj župi. Tu su naseljeni uglavnom siromašni ljudi nadošli iz sela ili pobjegli pred nasiljem rata tijekom posljednjih 8 godina.

To je naša kuća odgoja, kandidature, održavanja susreta s budućim kanidatkinjama i kuća

apostolata. Sestre rade u župnom pastoralu, katehezi, u centru za opismenjavanje, u biskupijskom karitasu i u bolnici u Nyantende. Kuća svojim izgledom privlači znatiželjnjike i svakomu tko pokuca na vrata otvaraju mu se. Ljudi žele porazgovarati s jednom ili drugom sestrom ili malo moliti u našoj lijepoj kapeli. Sestre posjećuju najsistemašnije u naselju kako bi bolje upoznale sredinu i potrebe ljudi i na njih odgovorile prema mogućnostima.

Želja nam je da ova kuća – zajednica sestara – bude za sve, a posebno za najsistemašnije ljude iz Muhungu, ono, i još više, što je College Alfajiri za stanovnike Ngube: mjesto susreta, odgoja, molitve i rada, skloništa i utočišta svima u nevolji. To bi bio povratak na izvore, na početke u Luhwinji i garancija za budućnost. Da ostanemo na našim visinama – brdima - od Luhwinje, College Alfajiri do Muhungu. Visine, brda nas zovu, ljudi su nas potrebni, da bismo uvijek znale čuti taj zov i odgovoriti Učitelju molitve povlačeći se nasamo nakon naporna rada. Crpsti snagu u razgovoru s Ocem za uspješno djelovanje u našoj najmlađoj zajednici - Muhungu - i na svim drugim mjestima kamo nas On pošalje.

s. Mirjam Penić

BOŽIĆNE ČESTITKE

Iako stari badnjaci ne plamte i ne osjeća se miris razasute stare slame, vatra Betlehemske noći osvijetlila korake vašeg srca i duha.

U svjetlu i radosti Božića sve nabolje žele
sestre iz Glonna

*Trepere zvijezde s visokih nebesa,
približava se opet sveti čas,
kad zgodilo se čudo od čudesa.
I grešnom ljudstvu rodio se Spas.
I svako srce sad življe kuca,
zaboravlja se svaki očaj hud.
A vani zima suho drvlje puca,
Al' topla Ljubav grije našu grud.*

A. H.

Tihu, zvjezdanu, radosnu i ljubavlju ispunjenu svetu božićnu noć, sve blagdane i novu 2007. godinu svima vama, drage naše sestre, gdje god jeste, kao i svim čitateljima naših *Odjeka*, žele uz božićni pozdrav: Na dobro vam došlo sveto Porođenje Kristovo!

Vaše sestre s Poljuda, Split

Neka svjetlo božićne noći zasja u našim srcima, da bismo u tom svjetlu dočekale Božić radosne i raspjevane u molitvi.

Svim sestrama želimo sretan Božić, a nova 2007. godina bila ispunjenu mirom i radostti.

Vaše sestre iz Imotskog

Novorođeni Kralj, donositelj mira i radosti, neka ohrabri naša srca i podari mir u naše dane. A mi, ostanimo čvrsto povezane u Gospodinu i još više činimo on što će ublažiti patnje našega naroda.

U ovim mislima, drage sestre, sretan Božić i blagoslovljenu novu 2007. godinu svim sestrama diljem Provincije žele

sestre iz Svetišta Gospe Sinjske

Drage sestre!

Neka radost prve Betlehemske noći isplini naša srca i ove božićne noći, jer Isus se rodio da u sebi pronađemo izgubljeno Božje lice.

Obilje Božjeg blagoslova u novoj 2007. godini!

Uz srdačne pozdrave

vaše sestre iz Knina

Drage sestre!

I evo vam znaka: naći ćete novorođenče povijeno gdje leži u jaslama. (Lk 2,12)

Slaveći rođenje Kristovo ostanimo pozorne na malo, neugledno i siromašno u našem svakodnevnom životu i iskustvu!

Blagoslovljene blagdane žele vam
vaše sestre iz samostana u Arbanasima,
Zadar

I Riječ Tijelom postala i nastanila se među nama. I mir svoj nam donijela. Radujmo se i kličimo: Slava Bogu na visini!

Vama, drage sestre, sretan Božić i blagoslovljenu Novu godinu žele

vaše sestre iz Paga

*Tišina je prostor Božjega rođenja.
(J. Ratzinger)*

Pripravimo u sebi i oko sebe prostor tištine u kojemu će se dostoјno roditi Bog.

Blagoslovljen Božić i mirom prožete dane Nove godine žele

sestre s Jordanovca, Zagreb

I Riječ tijelom postade i nastani se među nama. (Iv 1,5)

Otajstvo Utjelovljene Riječi proželo naše življenje svojom prisutnošću te nas potaklo na životvornije svjedočenje Božjega milosrdnoga zahvata u svijetu.

Čestit Božić i blagoslovljenu nadolazeću 2007. godinu žele

vaše sestre iz Kaštel Lukšića

Sretan i radostan Božić svim našim dragim sestrarama. Nova 2007. godina bila vam ispunjena svakim Božjim blagoslovom. Uz topli i srdačan pozdrav žele vam

vaše sestre iz Trpnja

RIJČ DA BUDE DJELO

Još prije svijeta, i prije svjetla, bijaše Riječ U kojoj iskon je života svakog.
I postade tijelom
Da vidjet je možemo
I suživjet s Njom u svijetu ovom.

Nek Riječ twoja, Utjelovljena,
Bude vidljiva u tijelu našem,
I život naš nek bude govor,
Satkan od djela što zbole.
Jer uho je svijeta umorno od slušanja
I već gluho za riječ,
A oko mu željno gledanja
I divljenja onima što djelima zbole
Tvoju Riječ – u nama utjelovljenu.

S ovim mislima čestitamo vam svetkovinu Gospodinova rođenja, želeći novo iskustvo nutarnje pomirbe koja nas preobražava, u našim zajednicama i u svijetu u kojem živimo.

Sretnu i blagoslovljenu 2007. godinu svim sestrarama, priateljima i dobročiniteljima uz srdačne pozdrave žele

sestre od Sigurate, Dubrovnik

I nastani se među nama (Iv 1,14).

Slavljenje otajstva Kristova utjelovljenja podsjeća nas na Božju želju i poziv da se nastanimo u Njemu.

Sa željom da se naša udomaćenost u Bogu već sada što više ozbiljuje i prepoznaje, vama, drage sestre, priatelji i dobročinitelji čestitamo Božić i Novu godinu!

Sestre iz Sinja

Vidjesmo njegovu zvijezdu kako izlazi... Zahtjevna je zvijezda. Njezina neodoljiva svjetlost mami putnike u noć, u nepoznato i avanture pune opasnosti. Treba imati zvijezdu, ideal, uzvišenu spoznaju koja vodi k cilju. Može se vidjeti pogledom u stvarnost koja nas nadilazi. Smisao putovanja je stalna dinamika traganja za Božjom blizinom i njezinim utjelovljenjem – Kristom – Bog nam je ponudio Zvijezdu, ne kratimo mu poslušno srce.

Neka nam bude sretno putovanje i kroz 2007. godinu. Žele i pozdravlјaju

sestre s Dobroga, Split

Dragim sestrama i svim čitateljima naših *Odjek* želimo obilje istinske franjevačke radosti zbog Emanuela – Boga s nama!

U toj istini neka nam se odvija život i budu blagoslovljeni svi dani Gospodnje 2007. godine.

Vaše sestre lovretske zajednice
sa s. Mihelinom

Kako su ljudi po gorama noge glasonoše radosti koji navješćuje mir, oglašuje sreću, navješćuje spasenje govoreći: „Bog tvoj kraljuje!“ (Iz 52,7)

Neka novorođeno Dijete Isus kraljuje u nama i nadahnjuje naš život!

Sretan Božić i milosnu 2007. godinu žele
kandidatkinja Luca i s. Mirja

NAŠI POKOJNICI

SESTRE NAŠE KONGREGACIJE

s. M. Alojzija Sjauš, živjela 68 godina, u Kongregaciji 49 godina
preminula 22. studenoga 2006. u Splitu

s. M. Stanislava Vantačić, živjela 88 godina, u Kongregaciji 63 godine
preminula 24. studenoga 2006. u Splitu

s. M. Pija Rajšek, živjela 78 godina, u Kongregaciji 51 godinu
preminula 1. prosinca 2006. u Brezju

RODITELJI I RODBINA SESTARA

Manda Pervan, majka s. Mare, preminula 11. studenoga 2006., u 95. godini.

Mara Labrović, sestra s. Genoveve, preminula 12. studenoga 2006., u 77. godini.

Dane Perkušić, otac s. Anite, preminuo 13. studenoga 2006., u 70. godini.

Mara Bilić, majka s. Danijele, preminula 24. studenoga 2006., u 86. godini.

S. M. ALOZIJA ANTICA SJAUŠ

Zadar, 4. listopada 1938., - Split, 22. studenoga 2006.

U drevnom gradiću Ninu nedaleko Zadra odrasla je Antica Sjauš. Rodila se je u obitelji Ante Sjauša i Lucije Glavan na blagdan sv. Franje Asiškoga, 4. listopada 1938. godine. Uz brata i sestre provela je sretno djetinjstvo. Pohadala je osnovnu školu te pomagala u kućnim i gospodarskim poslovima, krećući se u vjerskom i moralnom ozračju.

U rijetkim posjetima Zadru susrela se s redovnicama koje su po nekim ustanovama djelovale u tada, od Talijana, tek oslobođenom Zadru. U zadarskom sjemeništu su domaćinstvo vodile školske sestre franjevke.

U svojoj sedamnaestoj godini Antica se je prijavila kod njih da bude primljena, iako se u susjedstvu nalazio klauzurni samostan sestara benediktinka. Možda je taj izbor učinjen i iz nepoznavanja razlika tzv. otvorenih i zatvorenih zajednica, jer naša s. Alojzija se po nekim svojim karakteristikama mogla lako pribrojiti „koludricama“. Sestre u Sjemeništu su rado primile molbu djevojke skladnog ponašanja i proslijedile je provincijalnoj upravi u Splitu. Nakon povoljnog rješenja njezine molbe, ostala je neko vrijeme u sjemenišnoj sestrinskoj zajednici u Zadru, a onda se pridružila drugim pripravnicama na Lovretu.

U novicijat je primljena 1957. godine, na blagdan sv. Male Terezije koji se tada slavio 3. listopada. To je bio jedan od najbrojnijih novicijata na Lovretu – njih 12 novakinja.

Sljedeće godine na blagdan sv. Franje polažu svoje prve redovničke zavjete. Nakon zavjeta pretežno su razaslane na razne podružnice. S. Alojzija ostaje još na Lovretu budući je već kod dolaska na Lovret bila dodijeljena u radionicu za vezenje crkvenoga ruha, kod čega je pokazivala mnogo smisla i ljubavi, kao i za šivanje uopće. To je i nastavila raditi.

Prva podružnica s. Alojzije nakon Lovreta bio je kapucinski samostan na Pojišanu u Splitu 1962. godine, zatim Zagreb samostan franjevaca konventualaca na Sv. Duhu 1968. godine. Sljedeće godine određena je za rad u zadarskom Sjemeništu i za odgovornu sestru, zatim je 1970. nalazimo u franjevačkom sjemeništu u Sinju, pa u našoj kući u Kaštel Lukšiću (1974.), te 1975. godine u provincijalnoj kući na Lovretu, gdje zbog slabog zdravlja ostaje do kraja života.

Jedna od najbližih sestara naše pokojne s. Alojzije za nju kaže: „S. Alojzija je bila sestra šutnje, reda i urednosti“. U prvom redu *sestra šutnje*. I to u svim fazama života, u mладости i zrelosti, u zdravlju i bolesti.

Nije njezina šutnja bila samo izostanak prevelikoga govorenja. Ona je doduše malo govorila. A govor joj nikada nije bio ogovaranje i mrmljanje, ni tužba na bližnje ni na daljnje, izražavanje nezadovoljstva sa sredinom i poslom.

Ni u bolesti se nije tužila, a bilo je, naravno, razloga za to. Šutke je sve prihvaćala, što opet nije bilo lako za one koje su je okruživale, posebno u dane i tjedne bolesti kad su joj sestre bolničarke itekako htjele pomoći.

S. Alojzija nije voljela ni izlaske, ni nastupe. Čak i svoj lijepi glas za pjevanje skromno je prekrivala. Vlastite doživljaje i osjećaje rijetko je izricala.

I strune života odviše se napnu, pa se počne gubiti životna radost. Tako su nekako počeli i prvi simptomi bolesti kod naše s. Alojzije, koji su ukazivali na patnju što se u posljednjim tjednima manifestirala pokojim glasnim jecajem upozoravajući na nevidljivu ali stvarnu bol.

Posljednju večer trebalo ju je ipak hospitalizirati da joj se bol olakša, što nije pomoglo. Preminula je iste noći 22. studenoga na bolničkom odjelu, što joj je bila još jedna žrtva u mnoštvu drugih, koje neminovno donosi u većem ili manjem obliku i veličini svaki ljudski život.

Gospodine, daj da ništa od patnje naše s. Alojzije ne bude izgubljeno, nego da pridonese dobrobiti ovoga svijeta. Naplati joj svaku žrtvu i dobru nakanu.

Pokoj vječni daruj joj, Gospodine.

S. Alojzija je preminula u prvim satima 22. studenoga, a sprovodni obredi bili su 23. studenoga, odmah nakon podne. Makar u nezgodno vrijeme, skupio se na oproštaj lijepi broj naših sestara. A i rodbine iz zavičajnog Nina. Osjećalo se je pobožno ozračje koje je s. Alojzija i za života oko sebe širila.

Uz predvoditelja sprovoda fra Antu Bilokapića, gvardijana s Dobroga, bilo je još nekoliko svećenika, a među njima i župnik iz Nina don Šime Kevrić. Poslije sprovodnih obreda na Lovrincu, služena je koncelebrirana sveta misa zadušnici u samostanskoj kapeli na Lovretu.

Nakon euharistijskog stola slijedio je obiteljski stol, zajedno s rodbinom naše pokojne s. Alojzije, koji su se s posebnom ljubavlju i zahvalnošću sjećali svojih susreta s tetom, osobito u samostanu. Izrazili su da i nakon smrti njihove sestre i tete žele ostati povezani s našom zajednicom.

s. Berhmana Nazor

S. M. STANISLAVA MARGARITA VANTAČIĆ

Porat o. Krk, 19. travnja 1918. – Split, 24. studenoga 2006.

Krk je rodni otok Margarite, naše s. Stanislave. Svetlo dana ugledala je u obitelji Ivana i Margarite rođ. Vantačić u Portu dana 19. travnja 1918. godine. Imala je još dvije, sada već pokojne, sestre. Djetinjstvo je provela uz baku koja je sama živjela. Iz toga razdoblja Margarita je znala pripovijedati mnogo zanimljivih zgodica. Osnovu školu pohađala je u rodnom mjestu.

Kad je odrasla, odlučila se je za samostanski život. Prema dokumentima iz toga razdoblja njezina života može se razabratati da je imala poteškoća za ostvarenje svoga redovničkog zvanja, ali da je bila i veoma uporna u toj svojoj želji. I doista, biva primljena kod školskih sestara franjevaka u Splitu u jeku II. svjetskog rata, u rujnu 1942. godine. Sljedeće godine (1943.) na blagdan Velike Gospe započinje godinu novicijata u provincijalnoj kući na Lovretu s još pet novakinja.

Nakon položenih prvih redovničkih zavjeta ostaje neko vrijeme na Lovretu, a onda je 1945. dodijeljena sestrinskoj zajednici u Trpnju na poluotoku Pelješcu koja je tek nedavno bila ustanovljena. Čak u tri navrata, kraće ili dulje vrijeme, sveukupno 18 godina, provela je u Trpnju. Ostale postaje života s. Stanislave su: franjevački samostan u Zaostrogu (1948.), franjevački samostan Gospe Lurdske u Zagrebu (1954.) i najduže, dvadeset i tri godine, sestrinska kuća u Sinju (1974.). Neko vrijeme djelovala je na Lovretu vezući i šivajući. Imala je neobično spretne ruke za krojenje i šivanje, pa joj je ta dužnost bila povjerena doklegod je mogla djelovati. U Trpanjskoj sestrinskoj kronici zabilježeno je u danima ratne i poratne oskudice da je upravo s. Stanislava svojim spretnim šivanjem pomogla da se sestrinska zajednica ekonomski uzdrži. To isto vrijedi i za dane provedene u Sinju u sestrinskoj kući.

Iz Sinja je došla na Lovret 1997. godine. Posljednjih devet godina na Lovretu bilo je pretežno vrijeme njezinoga poboljevanja i bolovanja, i nije se do kraja pomirila s mišlju da ne bi opet šivala. Ali godine i bolest su činile svoje. Posljednju godinu, pa i više, bila je posve vezana uz bolesničku postelju, kad su joj sestre pokušale udovoljiti svaku želju, koliko je to bilo moguće.

Za ovo razdoblje njezina života posebno su zanimljivi njezini snovi ili noćna viđenja, u kojima je tako živo susretala svoje mrtve i s njima razgovarala. Ujutro bi to živo pripovijedala sestrama koje su je njegovale i koje bi je posjetile.

Sada u vjeri vidimo našu s. Stanislavu u zajedništvu s njezinim milima i dragima. I s našim pokojnim sestrama.

Draga s. Stanislava, *u raj poveli te anđeli... I ti s Lazarom nekoć ubogim pokoj vječni imala.*

Pokoj vječni daruj joj, Gospodine.

Samo dva dana nakon s. Alojzije preminula je i s. Stanislava. I to u ranim jutarnjim satima u petak 24. studenoga. Drugi dan, u subotu 25. studenoga u rano popodne bio je sprovod na Lovrincu, a odmah nakon sprovoda slavljena je misa zadušnica u samostanskoj kapeli na Lovretu. Sprovodni obred i sv. misu predvodio je fra Ante Bilokapić, gvardijan s Dobroga, u zajedništvu s još nekoliko svećenika.

Najbliža rodbina s. Stanislave s rodnog Krka došli su na ispraćaj svoje drage tete. Poslije sprovoda i mise zadušnice, u zajedničkom druženju razmjjenjivali smo sjećanja na nju i njezinu ljubav za rodni otok.

s. Berhmana Nazor

MANDA PERVAN

Drage sestre!

Kako već i znate, moja draga i plemenita majka Manda Pervan preminula je 11. studenoga 2006. godine. Preselila se u vječnost tiho, s molitvom na usnama, kako je zapravo i protekao njezin život. Gospodin joj je darovao dug život koji nije bio baš uvijek lagan. Biti vjerna supruga i majka dvanaestero djece prevelika je i preteška odgovornost. No svoju duhovnu i životnu snagu crpila je iz vjere i trajne povezanosti s nebeskom Majkom koju je posljednji put glasno pozdravila samo 2 sata prije no što će se licem u lice sresti.

Pokopana je baš kako je i živjela, tiho i dostojanstveno, u prisutnosti rodbine, prijatelja, kumova i drugih dragih osoba. Posebna utjeha bila mi je, drage moje susestre, vaša prisutnost i sudjelovanje u liturgiji molitvom i pjesmom, kao i nadahnute riječi župnika fra Mate koje su mnogim prisutnima bile povod za razmišljanje i potvrdu da je i u smrti moguće pjevati jer smrt, gledano očima vjere, i nije ništa drugo nego prelazak s dionice puta boli i neizvjesnosti na put radosti bez kraja, kako reče Isus, gdje ne će biti ni jauka ni boli, gdje će nam se otrti svaka suza s naših očiju.

Drage sestre, svima vama kao i svima onima koji su svojom nazočnošću ili na bilo koji način poželjeli podijeliti bol s nama, najtoplje zahvaljujem.

A tebi, draga naša majko, hvala za sve. Do ponovnog susreta počivaj u miru i za sve nas moli Gospodina, kao što si to uvijek činila. Počivaj u miru Gospodnjem!

Vaša zahvalna s. Mara Pervan

DANE PERKUŠIĆ

Na sumnjičavost apostola Tome Gospodin odgovara: *Ja sam Put, Istina i Život. Nitko ne dolazi Ocu osim po meni* (Iv, 14,6).

Pokojni Dane Perkušić svojim ovozemaljskim hodom oživotvorio je ove Kristove riječi. Težak životni put koji mu bijaše pripravljen vazda je prihvaćao s vjerom u otajstvenost Kristovih riječi i poruke kojom nam je ostavio zalog buduće slave.

Dane je rođen 4. studenoga 1937. godine na škrtom kamenu ponosne i prkosne Imotske krajine. Glad, neimaština i bijeda ratnih godina, već u ranom djetinjstvu opečatili su strpljivošću i postojanošću njegovo žice. Živeći svoju vjeru te svjedočeći ljubav prema Bogu i prema Domovini, poput tisuća i tisuća Imoćana već u ranoj mladosti morao se otisnuti u tuđinu.

Gotovo trideset godina života daleko od svega što mu bijaše oku milo i srcu drago, gotovo trideset godina odvojenosti od obitelji, supruge i troje djece, koje je poput mnogih naših očeva viđao od Božića do Božića, nisu Danu pokolebali u onome čime još materinim mlijekom bijaše zadojen.

«Ja sam Put, ja sam Istina, ja sam Život», riječi su kojih se nikada nije stadio, riječi su na kojima je udarao temelje i podizao svoju obitelj. Znao je i vjerovao da ga svaka patnja i nevolja tuđine vodi putem Onoga koji je čim se rodio stupio na tuđinsko tlo. Stoga se uzdao da je i njegov životni put put prema Kristu.

Dočekavši teškom mukom zasluženu mirovinu Dane se 1997. godine vratio u rodni Drum kako bi sa svojom suprugom, ako Bog da, u miru proživio dane starosti. Ali... Gospodinu kao da je toliko omilio, te mu je uskoro na ionako odveć umorna pleća stavio novi križ – križ bolesti. A Dane opet, kao i čitavoga života, vjerujući da je i to dio Božjega plana strpljivo na se uzima novo breme i nosi ga u šutnji i tišini kako je to vazda i činio.

Okrijepljen svetim Otajstvima i okružen svojim najmilijima 13. studenoga 2006. završio je svoj ovozemaljski put.

Na posljednje ovozemaljsko počivalište ispraćen je na blagdan hrvatskog mučenika sv. Nikole Tavelića u župskom groblju sv. Luke na Kamen mostu. Nazočnost nebrojenog mnoštva rodbine, prijatelja, časnih sestara i svećenika, svjedok bijahu čestitog života pokojnog Dane i zaloga koji nam je ostavio po svojoj djeci i unucima – da se, unatoč životnim borbama i vjetrometinama, nikada ne odrečemo puta koji vodi u život, puta koji jedini vodi Kristu.

Vječni život bio mu nagrada u okrilju božanskog Otkupitelja!

s. Jelena Lončar

„Tvojim se vjernima Gospodine život mijenja a ne oduzima...“ Ovo je misao koja me prati od onog trenutka kad sam vidjela svog oca u besvjesnom stanju u intenzivnoj njezi i bila svjesna da su mu to posljednji trenuci. I bijaše tako. Nakon 2 sata je preminuo.

Osnažena vjerom i nadom ne mogu prihvati „trajni“ odlazak već samo promjenu života, jer u mojim mislima je još snažnije prisutan moj otac. Živo su mi prisutna njegova djela,

razgovori i susreti kojima se radovao poput djeteta, a na odlasku od kuće uvijek je uz pozdrav ponavljaо: „Hajde, dođi i iznenadi me“.

Hvala svim prijateljima, znancima, svećenicima i vama, drage moje sestre, koje ste došle u velikom broju na sprovod mog dragog oca. Hvala vama koji ste mi pismeno ili usmeno izrazili sućut. Hvala vama koji ste u molitvi bili sjedinjeni s mojom obitelji. Dušu svog oca Dane preporučam u vaše molitve.

Zahvalna s. Anita Perkušić

MARA BILIĆ

Oproštajno slovo fra Andelka Baruna

Braćo i sestre, draga rodbino i prijatelji pokojne Mare!

Nalazimo se ispred otvorena groba u koji ćemo položiti mrtvo tijelo svima nam drage Mare Sokolove, kako smo je običavali zvati. Otvoren grob je i otvoreno pitanje: Zar je tu svršetak svega za čim je Mara čeznula i za što je živjela? Ne, s tim se ne mirimo. Mi kršćani vjerujemo i znamo, ovo nije svršetak. Pod našom kršćanskom zastavom - križem - može se umrijeti. Ali time čovjek nije pobijeden, jer onaj koji je umro na križu nije svršio u grobu, uskrsnuo je i time pokazao što i nas čeka. Mi se čvrsto nadamo, a to i znamo, da su uskrsnuće i vječni život naš konačni cilj kojemu težimo.

Ja sam uskrsnuće i život - reče Isus. Tko vjeruje u mene, ako i umre, živjet će. Tkogod živi i vjeruje u mene, sigurno ne će nigda umrijeti (Iv 11,25). Smrt je samo prividno nepobjediva. Njoj, istina, nitko ne može izmaći, nju nitko ne može podmititi, nitko joj se ne može oprijeti niti odgoditi njezin dolazak. Ali, Bog je jači od smrti. Dao nam je život, ne da ga izgubimo nakon 86 godina koje je pokojnica proživjela, nego da ga s Gospodinom živimo kroz svu vječnost. Vjera nam jamči: uskrsnuli Krist naša je budućnost, naša vječnost.

Ako uistinu vjerujemo, da je Isus umro i uskrsnuo, tako će i one, koji su umrli u Isusu, Bog dovesti s njim, kaže nam sv. Pavao u poslanici Solunjanima (4,14). Naša pokojna Mara cijeli svoj zemaljski život bila je podložna Božjoj volji, uvijek je nasmijano koračala kroz život, prava vjernica. Od Drugog svjetskog rata pa sve do svoje smrti sanjala je da je njezin muž Tomica živ i da će se jednog dana pojaviti. Nažalost, bile su to puke želje koje se nisu ostvarile. No, to je nije smetalo da svoj životni križ nosi strpljivo, uvijek spremna pomoći drugome te svojim šalama unositi radost i veselje među ljude.

Odgojila je i u život uputila svoje dvije kćeri, koje su joj zaista uzvratile materinsku ljubav brinući se za nju u njezinoj starosti i bolesti, uza sve svoje obveze i dužnosti. Pokojna Mara, iako dugogodišnja udovica s brojnim teškoćama u životu, nikad nije izgubila pouzdanje u Boga. Radila je i molila. Od Boga je izmolila zvanje redovnice svojoj kćeri Ruži, časnoj sestri Danijeli, zbog koje je bila ponosna. Hvala joj na toj žrtvi u ime naše ljubunske župe i u ime sestara franjevaka splitske provincije kojoj s. Danijela pripada.

Hvala joj na primjeru kršćanskoga života po kojem je zavrijedila da je poštujemo. Hvala joj na prijateljstvu što nam je od nje poteklo, za mir koji je unosila među nas. Hvala joj na svim izgovorenim molitvama i žrtvama koje je Bogu prikazivala za sve ljude posebno za svećenike i časne sestre. U ime svih ljubunskih župnika hvala joj za svaku pomoć koju je uvijek rado pružala župi, župnoj kući i osoblju.

Njezino tijelo predajemo zemlji, a plemenitu dušu Bogu da joj bude vječna nagrada u nebu. Njezinim kćerima Janji i časnoj sestri Danijeli, unuku Tomici i svoj bližoj i daljnjoj rodbini iskrena sućut. Vama svećenicima, časnim sestrama, svoj rodbini i svima vama koji ste došli na pokop pokojne Mare, u ime Marinih kćeri i unuka te sve rodbine i ukućana iskrena hvala.

Pokoj vječni daruj joj Gospodine!

fra Anđelko Barun

U moje osobno ime i u ime obitelji moje sestre Janje od srca zahvaljujem svim dragim i štovanim prijateljima, koji su moju milu majku Maru ispratili na posljednje ovozemaljsko počivalište. Posebno hvala sestrama moje Provincije, sestrama i svećenicima livanjskog kraja, kao i vrlim fratrima zadarske provincije svetog Jeronima. Ovim putem sračno zahvaljujem i svima koji su mi usmeno ili pismeno izrazili sućut. Preporučam se u molitve za pokoj duše moje majke i sve vas iskreno pozdravljam.

s. Danijela Bilić

IZ ŽIVOTA NAŠE KONGREGACIJE

IZ GENERALNE KUĆE

U generalnoj kući posljednjih mjeseci bilo je nekoliko zanimljivih događanja.

Za ljetnih mjeseci uspjele smo pronaći odgovarajuće vrijeme za odmor, pojedine i za duhovne vježbe. Da nam se kuća ne isprazni, pobrinule su se sestre koje su k nama došle na godišnji odmor; na malo dulji s. Agneza i s. Teobalda, te na malo kraći s. Perpetua i s. Albina. Grottaferrata je *njihova kuća*, dom u kojem su provele novicijat i mnoge lijepе godine svojega života. Stoga su nam rado, iz svoga bogatog iskustva, pripovijedale o životu i o svojim uspomenama iz toga vremena. Slušajući ih, saznale bismo uvijek nešto novo i zanimljivo.

Drago nam je što smo ovoga ljeta mogli ugostiti dvije sestre iz Lemonta: u srpnju s. Kathryn Frankovich, a u rujnu s. Germane Sulak. Naše gošće s nama su provele nekoliko dana, uglavnom između posjeta Rimu, Asizu, Hrvatskoj, Sloveniji. S njima smo podijelile ugodne i radosne trenutke.

U našoj zajednici bilo je nekoliko promjena osoblja. S. Krešimira Pandža se, nakon dvogodišnjeg dragocjenog služenja u kuhinji, vratila u svoju mostarsku provinciju. Srdačno zahvaljujemo njoj i njezinoj Provinciji za sve što je za nas učinila. Da ne ostanemo bez sestre kuharice, velikodušno nam je izšla ususret uprava Bosansko-hrvatske provincije. S radošću i zahvalnošću, 16. rujna t. g. dočekale smo s. Irenu Zeba, koja je s ljubavlju odmah prihvatala uz posao. S. Sabah Shendy premještena je na Farnesinu, odakle lakše može pohađati Salesianum.

Od početka rujna mislima i molitvama pratimo našu vrhovnu predstojnicu s. Nataliju Palac, koja je u kanonskome pohodu Bosansko-hrvatskoj provinciji. Preporučamo je i u vaše molitve.

Skora svetkovina Krista Kralja neka nas iznutra preobrazi i pomogne nam *utjeloviti, svjedočiti i naviještati kraljevstvo Božje* u našem okruženju.

Mir i dobro svima!

U ime Vrhovnog vijeća s. M. Aleksandra Kuri

IZ RIMSKE REGIJE

Svim sestrama u Kongregaciji upućujemo sestrinski pozdrav. Želimo vam jednostavno iznijeti ono što se dogodilo u posljednjih nekoliko mjeseci.

Na Regionalnom kapitulu 8. ožujka 2006. napravile smo Plan duhovnoga života Regije za sljedećih šest godina, koji ćemo produbljivati na našim odgojnim sastancima.

Naša je zajednica na Farnesini bogatija za jednu članicu, jer nam je došla s. Sabah Shendy radi studija na Salesianumu. Želimo joj ugodan boravak među nama!

U rujnu je u cijeloj Italiji počela nova školska godina, negdje malo ranije, negdje kasnije. Naše sestre u Pesaru sa školom su počele 1. rujna, a mi u Rimu 13. rujna. Tako je naša

ulica na Farnesini ponovno oživjela. Park je pun živahne dječice koja naokolo veselo skakuću. Školske učionice su gotovo sve pune. Mnogo je učenika čiji su i roditelji bili naši učenici. Oni se rado vraćaju svojoj školi, u kojoj su stekli lijepa iskustva i ostali privrženi svojim učiteljicama, dovodeći nam svoju djecu da i ona dožive isto.

S. Stella je ljetos, na godišnjem odmoru, ozlijedila kralježnicu te zbog liječenja neko vrijeme nije mogla biti u svome drugom razredu. Želimo joj što skorije ozdravljenje.

Trećega listopada, za vrijeme jutarnje svete mise, s. Sabah Shendy i s. Julianne Rasoamanambina, u nazočnosti vrhovne zamjenice s. Aleksandre Kuri, svoje novicijatske odgojiteljice s. Gabrijele Koncilja, s. Ruže Jukić i cijele zajednice sestara na Farnesini, obnovile su svoje redovničke zavjete. Navečer smo u zajednicama s Večernjom slavile i obred preminuća Sv. Franje.

Iste večeri i učiteljice su u školi priredile "blagdansko slavlje" u čast svetoga Franje. S pjesmama posvećenim sv. Franji nastupili su svi razredi osnovaca. Dvorana je bila puna roditelja i bivših učenika. Svi su oduševljeni ovom inicijativom. Nakon programa nastavljeno je druženje uz zakusku.

Na Farnesini smo svečano proslavile blagdan sv. Franje i 50. obljetnicu redovničkoga života s. Frančeske Mischitz. Slavlje je započelo u kapeli svetom misom koju je predvodio p. Stjepan Boljkovac, a nastavljeno u blagovaonici uz pjesmu i bogato pripravljen stol. U slavlju su sudjelovale i sestre iz Piazza Caprera, iz Grottaferrata i iz Pesara. Sestre su se potrudile svečanim učiniti ovo slavlje i na taj način s. Frančeski izraziti svoju ljubav i zahvalnost za sve ono što je za nas učinila kroz sve godine.

S. Frančeski želimo dobro zdravlje i dug život, a svim sestrama diljem Kongregacije blagoslovljeno rad u novoj školskoj godini.

Sestre Rimske regije

IZ MARIBORSKE PROVINCIJE

Drage sestre!

U zadnjemu Kongregacijskom listu kratko smo spomenule da nam je koncem svibnja u službeni posjet došla naša vrhovna predstojnica s. M. Natalija Palac. Obećale smo vam opširnije pisati sljedeći put. S radošću ispunjavamo svoje obećanje posredujući vam riječi zahvale koje joj je na kraju posjeta uputila naša provincijalka s. M. Angela Zanjković.

S velikom zahvalnošću osvrćemo se na mjesec lipanj, posvećen Srcu Isusovu, koji je za našu provinciju, doista bio 'kairos – čas milosti', u kojem smo susrećući se s našom vrhovnom predstojnicom s. M. Natalijom Palac produbljivale svjest pripadnosti Bogu i našoj Kongregaciji i našu franjevačku karizmu. Za sve to smo na dan njezina odlaska, 28. lipnja 2006., u kapeli provincialne kuće iz sveg srca zapjevale Tebe Boga hvalimo... S istim oduševljenjem koje smo doživjele u vizitaciji nastaviti ćemo kročiti putem veće zauzetosti za trajni odgoj i samoodgoj. Milosti koje su nam darovane kroz ove dane nek nam budu izvorom nove snage za rast u posvećenom životu, za radosno i zahvalno predanje Gospodinu, koji nas je pozvao da donesemo rod koji ostaje za život vječni.

Vrhovnoj predstojnici s. M. Nataliji Palac iskreno zahvaljujemo što se je svesrdno posvetila svakoj sestri i svakoj zajednici, što nam se pridružila na hodočašću, vodila susrete s kućnim predstojnicama u Repnjama i sudjelovala u susretu mlađih sestara na Zabreškoj planini. Zbog ozlijedene noge, posjet sestrama u Srbiji i na Rabu odgođen je za drugo vrijeme. Za sve što nam je podarila neka joj Gospodin obilno nagradi svojom milošću, kako bi i ubuduće mogla dobro vršiti svoje poslanje produbljivanja naše karizme, oživljavanja svijesti pripadnosti našoj Kongregaciji i jačanja jedinstva među svim sestrama.

Za ljetnih mjeseci nastojale smo osvježiti svoj duh i tijelo. Kao i uvijek, organizirale smo duhovne vježbe, dane sabranosti, domaćinske tečajeve za mlade te dane odmora za djecu.

U nedjelju, 13. kolovoza 2006. u Repnjama smo proslavile redovničke jubileje devet sestara: 75. obljetnicu s. M. Karmelite Sušelj i s. M. Zmagoslave Radej, 70. obljetnicu s. M. Ane Marolt i s. M. Flavijane Kastelic, 60. obljetnicu s. M. Tekle Leskovec i 50. obljetnicu s. M. Savije Lesjak, s. M. Albine Škerjanc, s. M. Beate Vidovič i s. M. Gonzage Turk.

Dana 19. kolovoza s veseljem smo se pridružile s. Mirjam Černigoj, koja je u svom rodnom mjestu Ajdovščini položila doživotne zavjete. Na blagdan sv. Franje u Mariboru su primljene u novicijat dvije postulantkinje: Urša Marinčič i Tina Dajčer. Pratimo ih svojom molitvom.

Na Dan naše Kongregacije, 13. rujna, na poseban smo način molile za jedinstvo i duhovnu povezanost svih sestara naše Kongregacije.

“Dječji dom” - prvi katolički vrtić u Mariboru po metodi Montessori, drugog listopada je otvorio svoja vrata djeci za koju će, zajedno s drugim odgojiteljicama (laicima), skrbiti dvije naše sestre: s. Terezija Tomazin i s. Mirjam Černigoj.

Blagdan Krista Kralja iznova nas povezuje međusobno i s našim Kraljem, kojemu u vrijeme došašća i Božića širom otvaramo svoja srca. Srdačni pozdravi svima.

s. M. Mira Rožanc

IZ SPLITSKE PROVINCije

Drage sestre!

Ovaj put vas našim javljanjem najprije vodimo u središte afričkoga kontinenta, u DR Kongo, biskupiju Bukavu, koja ove godine obilježava stoljeće kršćanstva. U to stoljeće utkana su više od tri desetljeća misijskoga života i blagoslovljenoga djelovanja naših sestara. Trenutno je u Bukavu, u dvije naše zajednice, sedamnaest sestara - sedam sestara Hrvatica, pet doživotno zavjetovanih sestara Kongoanka i pet privremeno zavjetovanih sestara - dvije novakinje i pet kandidatkinja. Dvije sestre Kongoanke s privremenim zavjetima su na studiju u Rimu.

Ova godina bila je bogata zbivanjima u tamošnjoj zajednici. Velikim trudom sestara i brojnih dobročinitelja dograđene su i blagoslovljene obje naše kuće u Bukavu. Sestre su iz isusovačkoga kolegija, u kojem su nakon progona iz Nyantende i Luhwinje našle utočište i provele šest godina, preselile u naše kuće. Više prostora u kući omogućuje i više rada s djevojkama u vidu pastoralna zvanja, čemu sestre daju veliku važnost. U kući u Muhungu

redovito primaju djevojke na višednevne susrete, duhovne obnove i upoznavanje sa životom i djelovanjem naše zajednice.

Mjesec kolovoz u Bakavu intenzivno je bio ispunjen slavlјima važnih događaja redovničkoga života: početak novicijata s. Emilienne Nankafu i s. Christine Kavira Muhimwali 10. kolovoza; obnova zavjeta sestara juniorka 2. kolovoza na blagdan Porcijunkule; polaganje doživotnih zavjeta s. Immaculée Mauwa Kashera i s. Noëlle Mizinzi na blagdan sv. Klare, 11. kolovoza. Svim ovim radosnim događajima uz tamošnje sestre nazočila je i provincijalna predstojnica s. Klara Šimunović, koja je bila u službenom pohodu.

Uz svetkovinu sv. Franje slavilo se i u provincijalnom središtu u Splitu. U nedjelju 1. listopada obilježile smo obljetnice redovničkoga života naših sestara: 60. obljetnicu proslavile su s. Serafika Balajić i s. Vjera Prcela, 50. obljetnicu s. Laurencija Mravak, s. Felicita Ostojić i s. Vendelina Mijić, te 25. obljetnicu s. Stela Mijić, s. Zrinka Čotić, s. Klara Šimunović i s. Marija Petra Vučemilo. Na svetkovinu sv. Franje svečano je proslavljen polaganje prvih redovničkih zavjeta naše s. Lidije Bernardice Matijević.

U nedjelju 22. listopada okupile smo se u našem malom samostanu u Sinju. Uz blagoslov obnovljene kapelice i novoga oltara proslavljena je 40. obljetnica života i djelovanja naših sestara u toj kući. Od početnog djelovanja u samoj kući apostolsko djelovanje sestara iz toga samostana prošireno je i na okolne župe cetinskoga kraja. Danas četiri sestre djeluju kao vjeroučiteljice u školama te katehistkinje i voditeljice liturgijskoga pjevanja u župama. Inače sestre u Sinju djeluju još od 1920. godine, najprije u franjevačkom sjemeništu, a kasnije i u franjevačkom samostanu i svetištu Gospe Sinske.

Srdačan pozdrav svima!

s. Marija Petra

IZ TRŠĆANSKE PROVINCije

Drage sestre!

Ljetni mjeseci su prebrzo prošli. Imale smo dvoje duhovne vježbe: prve u lipnju u Gorici, druge u srpnju u Trstu. Voditelj je bio franjevac p. Anton Jerman. Njegova franjevačka jednostavnost i dobrota sve nas je oduševila.

U kolovozu je s. Andreja Kete imala u Žabnicama tri skupine mladih, različitih uzrasta. Pomogli su joj i svećenici, za svaku skupinu drugi. Mladi su se u prirodi odmorili, ali i duhovno obogatili. Svi su se prezadovoljni vratili svojim kućama.

Nekoliko naših sestara 4. rujna sudjelovalo je u tršćansko-goričkom hodočašću u Barbanu. Euharistijskom slavlju predsjedao je pomoćni ljubljanski biskup dr. Anton Jamnik. Crkva je bila puna naroda Božjega koji je iz sve duše i srca pjevao i molio. Mi sestre preporučile smo Majci Božjoj novu školsku godinu, koja je kod nas započela 11. rujna. Sada smo već daleko odmakle u radu s našom mladeži.

Iz Kaira nam stižu vijesti o bolesti i oporavku s. Silverije Gogala. Nakon što je primila sakramenat bolesničkog pomazanja, ponovno se pridigla.

U Gorici su u bolesničkoj postelji s. Leandra Erjavec i s. Melita Rajh, u Trstu s. Ignacija Peljhan i s. Klara Krmec. Svojim strpljivim podnošenjem bolesti one su blagoslov Božji za naše zajednice i za naš apostolat.

Svim sestrama Kongregacije topli pozdrav, ovijen nježnim jesenskim bojama.

S. M. Leonarda Cerk

IZ LEMONTSKE PROVINCIJE

Božji blagoslov sa svima vama!

Na blagdan sv. Klare, 11. kolovoza, za vrijeme jednostavnog obreda u našoj kapeli Sue Wade je primljena u postulaturu. Sue je učiteljica trećeg razreda u školi sv. Patrika u Lemontu. Nakon obreda zajedno smo se počastile sladoledom.

Naše škole počele su školsku godinu krajem kolovoza. Na Akademiji *Mt. Assisi* našlo je mesta 315 studentica. Sestre su ponovno u punom jeku posla.

Iz Bosansko-hrvatske provincije, 17. rujna, došla nam je s. Ines Vujica. Radi u župi Srca Isusova u Chicagu. Prije odlaska u Chicago sestra je provela nekoliko dana s nama u Lemontu. Sestre se raduju što je došla među nas.

Dan ustanovljenja Kongregacije, 13. rujna, proslavile smo euharistijskim slavlјem u kapeli Alvernia Manor kako bi mogle sudjelovati starije i bolesne sestre. Poslije Euharistije, koju je slavio fra Metod, slijedila je večera.

Naša juniorka, s. Linda Marie O'Connor, 30. rujna je obnovila svoje zavjete. Njezini roditelji i drugi članovi obitelji s nama su zajedno slavili svetu misu i sudjelovali za obiteljskim stolom. S. Linda je koordinatorica vjerskog odgoja s punim radnim vremenom u župi Sv. Patrika u Lemontu.

Pripremajući se za dan sv. Franje, vjeroučiteljice su dovele studentice s Mt. Assisi Akademije u kapelu provincialne kuće, posvećenu sv. Franji Asiškom, gdje su zajedno molile pojedine Franjine molitve. Misijski časopis *Obzor* je objavio razgovor sa s. Jude Marie Naiden o temi kako odgajati mlade za vrednote poslanja i evangelizacije.

Dana 6. listopada upriličen je prvi susret za pet osoba koje žele biti naši pridruženi članovi. Trenutno ih je 30. Oni obogaćuju naš zajednički život i molitvu, a pri ruci su nam kad god trebamo pomoći.

Naša kuća molitve *Gospa od Andela* nastavlja svoje poslanje. U njoj se odvijaju mjesечni dani sabranosti, duhovno praćenje, te pojedinačno i skupno povlačenje u osamu. Koriste je i župne skupine za svoje dane molitve i duhovne obnove.

Skrb za starije osobe u duhu kršćanske ljubavi i nadalje je u centru zanimanja i služenja sestara i svega osoblja u Alvernia Manor. U franjevačkom duhu mira, radosti, ljubavi i nade služe svojim bližnjima, nesebično se zalažući za dobro djece Božje.

S. Jimene Alviani

IZ MOSTARSKE PROVINCIJE

Drage sestre!

Vrijeme koje je prošlo od našega zadnjeg javljanja u *Kongregacijskom listu* obilježeno je ponajviše slavlјima zavjetovanja i obljetnica te drugim susretima duhovnog sadržaja, ali i rastancima.

Zavjeti i obljetnice: Na blagdan sv. Klare, u našemu samostanu u Bijelome Polju proslavile smo polaganje i obnovu redovničkih zavjeta te prijam u postulaturu. Prve redovničke zavjete položile su: s. *Samuela Muchová* i s. *Daniela Brekalo*, a doživotne s. *M. Marijana Andrić*. Redovničke zavjete na godinu dana obnovile su četiri sestre juniorke, a u postularu su primljene dvije kandidatkinje.

Na spomandan Rođenja Blažene Djevice Marije, u samostanu sestara u Međugorju obilježena je 60. obljetnica redovničkoga života s. *Marine Marinčić*.

Kraljica Krunice, 7. listopada, "okrunila je" sedam naših sestara: s. *M. Ceciliju Galić*, s. *M. Asumptu Rozić*, s. *M. Andrijanu Hrkać*, s. *M. Imeldu Paradžik*, s. *M. Lidiju Čerkez*, s. *M. Piju Slišković*, s. *M. Dobroslavu Vučić* krunom od 50 godina redovničkoga života. Ovu obljetnicu obilježile smo u samostanu sestara u Bijelome Polju.

Redovnički dani: Dana 25. i 26. kolovoza u samostanu sestara u Bijelome Polju održani su ovogodišnji Redovnički dani u BiH. Predavanje na temu *Zajednički život – znak individualiziranom društvu* održao je fra *Jozo Vasilj*, odgojitelj novaka i član Hercegovačke franjevačke provincije. Predavanje na temu *Živjeti evandeske savjete danas* održao je dr. fra *Špilo Marasović*, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu. U sklopu Redovničkih dana, molitvom krunice i mimohodom sa svijećama do sestarskoga groblja, te zadušnicom za pokojne sestre obilježile smo i *Provincijski dan*. Drugoga dana *Redovničkih dana* sestre u samostanu u Mostaru, Franjevačka 88. posjetio je banjalučki biskup mons. dr. *Franjo Komarica* koji je predvodio euharistijsko slavlje u samostanskoj kapelici.

Hodočašće u Asiz: Tjedan dana u Asizu, od 10. do 16. rujna, proboravile su kao hodočasnice, trideset dvije sestre naše Provincije. Vodič hodočašća bio je fra *Nikola Vukoa*. Po povratku su posjetile Rim i grob blagopokojnog pape Ivana Pavla II.

Pokojne sestre: Vrući ljetni mjeseci, srpanj i kolovoz, "uzeli" su nam dvije sestre:

Pokojna s. *Ancila Bubalo* je svoj redovnički život potrošila u neumornome radu. Uvijek odgovorna, ozbiljna, požrtvovna i neumorna nije se znala štedjeti. Pisala je knjige, članke, meditacije i pjesme, uređivala je i lektorirala provincijsko glasilo *Zvuci*, pisala i preuređivala nekrologij sestara. Sestrama u Družbi poznata je po tome što je kao tajnica Provincije pisala za *Kongregacijski list*.

Pokojna s. *Apolonija Boban* je svoje predanje Bogu i Zajednici ostvarivala obavljajući različite kućanske poslove: u kuhinji, šivaonici, praonici, sakristiji, a ponajviše u vrtu. Svojom blagošću i jednostavnosću s. Apolonija je u franjevačkome duhu svjedočila evandeosko služenje.

Kandidatkinje: U kolovozu je u našu Provinciju primljena i jedna nova kandidatkinja: *Adrijana Galić* iz Ljubuškoga.

S. Zdenka Petrović

IZ ARGENTINSKO-URUGVAJSKE PROVINCIJE

Osvanuo je 2. srpnja 2006.! Provincijalna kuća, a s njom i cijela provincija, probudila se u svečarskom raspoloženju. Zahvalno i radosno smo pjevale hvale Bogu za 75. godišnjicu dolaska naših prvih pet sestara u Latinsku Ameriku. Euharistiju smo slavile pobožno i srcem punim zahvalnosti. Predvoditelji su bili msgr. Vicente Conejero, biskup u Formosi i msgr. Aurelio Kuhn. Suslavili su brojni svećenici pristigli s raznih mjesta u kojima trenutno rade ili su nekoć radile naše sestre.

Svojim uvodom u slavlje svete mise s. Romana je ganula naša srca prozivajući imena prvih sestara: s. M. Mariana Lončar, s. M. Magdalena Grzetić, s. M. Teresita Vidan, s. M. Catalina Gizdić i s. Evelina Vrhovec nakon čega su prisutne sestre odgovorile: *Evo me, Gospodine, pozvao si me!* Nakon liturgijskog slavlja brojni sudionici razgledali su izložbu predmeta prvih sestara, što je probudilo lijepa sjećanja i uspomene. Slavlje smo nastavili uz bogato pripravljen stol i sestrinsko druženje. Bučnim pljeskom pozdravili smo tortu u obliku prekoceanske lađe.

U našim zajednicama sestre se jednom tjedno susreću radi proučavanja, razmišljanja i molitve nad tekstrom "Zaodjenite se Kristom". Iz tjedna u tjedan, kažu, čine to sa sve većim zadovoljstvom i poletom. Zahvaljujemo Bogu za vrhovno vijeće, koje nam je, po nadahnuću Duha Svetoga, predložilo ovaj lijepi rad.

Dani 13. i 14. listopada obilovali su blagoslovom. Više od stotinu učitelja zaposlenih u našim školama susrelo se sa sestrama, koje također rade u školstvu, da bi razmišljali i produbljivali našu karizmu i poslanje.

Svim sestrama u Kongregaciji želimo da nas Krist Kralj obdari obiljem blagoslova i milosti.

Sestre provincije "Svetog Josipa"

IZ BOSANSKO-HRVATSKE PROVINCIJE

Drage sestre!

Nadamo se da ste unatoč žurbi i svakodnevnim obvezama i vi zapazile raskoš boja i bogatstvo plodova kojima nas je obdarila ova jesen. Već dugi niz godina unatrag sunce nas nije grijalo kao u ove jesenske dane koji su na izmaku.

Kao što se život u prirodi izrazio u svojoj raskoši i bogatstvu, tako se i u našoj Provinciji očitovao u raznolikosti događajâ i susretâ koji su se nizali kroz ljeto pa sve do ovih dana.

Duhovnom obnovom od devet dana u Livnu naše: s. Marija Mihaljević, s. Ivanka Mihaljević, s. Jelica Dolić, s. Ivka Lučić i s. Kata Karadža obilježile su 10. obljetnicu doživotnih zavjeta. U Bučićima, u nedjelju uoči Velike Gospe, 13. kolovoza, s. Martina Gazibarić, s. Danijela Bavrka i s. Samuela Klaić položile su doživotne zavjete. Početkom rujna vrhovna predstojnica s. Natalija Palac započela je kanonsku vizitaciju u našoj Provinciji. U provincijalnu kuću u Sarajevo stigla je 4. rujna. Već u prvim danima susrela se s apostolskim nuncijem u BiH, mons. Alessandrom D'Erricom. On je ubrzo uzvratio posjet, te je jedne večeri za boravka s. Natalije u provincijalnoj kući predvodio euharistijsko

slavlje. Susrela se i s kardinalom Vinkom Puljićem, te s provincijalom Bosne Srebrenе fra Mijom Džolanom koji je također slavio misu sa sestrama u našoj kapeli. S. Natalija je posjetila sve naše kuće i podružnice.

Pored svih osobnih i zajedničkih susreta, izdvajamo cjelodnevno Zborovanje sestara koje je održano u dvije naše kuće: u Livnu za sestre koje djeluju u Bosni i u Kloštru Ivaniću za sestre koje djeluju u Hrvatskoj i inozemstvu. U Livnu se okupilo oko 100 sestara, u Kloštru 115. Program susreta je bio isti na oba mjesta. U odabiru teme vizitacije Provincijalno vijeće se složilo da ostanemo na tragu Vrhovnog kapitula 2005. Tako se Zborovanje događalo pod motom *Pozvane na puninu života*. Predavanjem na tu temu s. Natalija se obratila svim sestrama Provincije. Nakon zborovanja u Bosni i u Hrvatskoj upriličen je susret s. Natalije s kućnim predstojnicama. *Mjesto i uloga predstojnice u zajednici prema Zaključnom dokumentu vrhovnog kapitula 2005.* bila je tema predavanja vrhovne predstojnice na radnom susretu s kućnim predstojnicama.

Uoči blagdana sv. Franje vrhovna predstojnica bila je na primanju naših triju postulantica: Nikoline Matijanić, Katice Domislić i Kristine Marijanović u novicijat u Gornjoj Tramošnici. Na sam blagdan u Tolisi primila je prve zavjete naših dviju novakinja, Jelene, s. Ivane Pavle Dominiković i Ružice, s. Emanuele Rajić. Tom prigodom proslavile smo i 60. godina djelovanja sestara u Tolisi. Oba događaja su na svečano euharistijsko slavlje okupila veliki broj naših sestara, svećenika, vjernika Tolise i okolnih župa, te rodbinu i uzvanike naših novozavjetovanih sestara.

Vrhovna predstojnica susrela se i s članicama Povjerenstva za odgoj i Povjerenstva za duhovnost i trajni odgoj. Program vizitacije je tekao po planu i završio sjednicom s Provincijalnim vijećem 7. studenog.

Osim vizitacije vrhovne predstojnice, značajni susreti na razini Provincije dogodili su se na seminarima komunikacije koji su organizirani po regijama za sve sestre. *Biti zajedno* često nam ne ide onako kako bismo željele, ali vjerujemo da će Gospodin blagosloviti naša nastojanja da Zajednicu prepoznamo kao prostor u kojem je moguće živjeti *puninu života*. Ipak, dvije sestre s doživotnim zavjetima odlučile su započeti znova, *u svijetu*. Napustile su Zajednicu, a jedna kandidatica je otpuštena. Molimo Gospodina da *u svijetu* ostvare svoj kršćanski poziv.

Radosne smo što su ove jeseni u kandidaturu u Livnu primljene još dvije djevojke, sada ih je sveukupno devet. Četiri juniorke započele su studij na katoličkim i državnim učilištima, tako ove godine imamo osam sestara studentica i tri apsolventice.

Zahvalne smo Bogu za lijepo vrijeme i za dobrotu ljudi koji nam pomažu, te gradnja Doma za siromašnu i odgojno zapaštenu djecu u Varešu dobro napreduje. Nadamo se da će do kraja studenoga biti pod krovom.

Kanonska vizitacija, susreti, dolasci, izlasci, studij, gradnja... Prepoznajemo li smisao svega? Vjerujemo li da nam Bog progovara u svim ovim događajima? Govorimo li mi Njemu? Odgovor je čini se jedini siguran - sve je u znaku novoga početka. Danas - upravo sada je trenutak koji mi je darovan kao prigoda da znova prigrlim Život. On nam se dariva i ovoga Božića. U izobilju. Izobilje života u dane Božića i u novoj godini želimo svim sestrama Kongregacije!

Vaše sestre Bosansko-hrvatske provincije

s. Željka Dramac

IZ KORUŠKE PROVINCije

Iz koruske provincije želimo *Mir i dobro* svim sestrama širom naše Kongregacije.

U lipnju, prije početaka godišnjih odmora, darovana su nam dva prelijepa događaja. Dana 10. lipnja, pridružile smo se sestrama mariborske i tršćanske provincije na hodočašću u Repentabor i Postojnu. Ponovno smo otkrile biser prirodne ljepote Slovenije. Hvala Bogu i sestrama što su nas pozvale. Zajedno s druge tri crkvene ustanove, 25. lipnja svečano smo zaključile slavlje 50. godišnjice naše provincije. Svojom nazočnošću nas je počastila vrhovna predstojnica s. M. Natalija Palac.

Dva tjedna odmora začas su prošla. Odmor je dobro došao i duhu i tijelu. S novom školskom godinom popunjena su sva raspoloživa mjesta u školi u Sv. Petru. To nas uvelike raduje.

U rujnu smo, u provincijalnoj kući, otvorile vrata slovenskoj župnoj zajednici u Klagenfurtu. Tako sada slovenska župa sv. Ćirila i Metoda kod nas ima svoje središte, kapelu i pastoralne prostore. Za nas sestre je to nov izazov. Želim i nadam se da ćemo ga znati iskoristiti za naš duhovni rast te za dobrobit Crkve i naroda u Koruškoj.

Dolaskom jeseni, koja ne samo da prirodu čini lijepom, nego nas obdaruje raznovrsnim plodovima, i mi smo - po preporuci Vrhovnoga vijeća - počele proučavati naše zakonodavstvo. Tko zna neće li i naša zrela ljeta urodit bogatim plodovima, kao i priroda u jesen? Nek nam svima pomogne Gospodin!

Iskren pozdrav u ime svih sestara

s. Ambrozija Potočnik

IZ PARAGVAJSKE PROVINCije

S velikom radošću i zahvalnošću 10. srpnja 2006. proslavile smo 70. godišnjicu naše prisutnosti i služenja Crkvi u Paragvaju. Proslava je bila u katedrali u Asuncionu gdje je svetu misu s nama slavio nadbiskup Pastor Cuquejo. Trebamo zaista hvaliti, slaviti i zahvaljivati Gospodinu za njegovu ljubav prema nama.

Daleke 1936. godine kad su došle prve sestre: s. M. Eufrosina Jures, s. M. Tobia Fidersek, s. M. Maksencija Vresnik i s. M. Serapia Černe, primio ih je msgr. Walter Vervoort i p. Jorge Lippold. Biskup im je izrazio dobrodošlicu sljedećim riječima: *Dobro došle, sestre, u ime Svetе Crkve, u našu Misiju. U današnjem Evandelju čitamo: 'I sažali se nad mnoštvom'. Nek vam se ove riječi duboko urežu u srce. Doći će tmurni dani, kad će vam se svaki vaš napor činiti uzaludnim i kad ćete osjetiti da vas je ovaj narod izdao. Sjetite se tada ove Isusove riječi te novom snagom nastavite započeti posao. Vidio sam vas kako zajednički gorljivo i pobožno molite. Nastavite tako! O molitvi ovisi vaš uspjeh u apostolatu. Budete li se trudile oko vlastitog posvećenja, moći ćete očekivati dobre rezultate u radu za dobro ovih duša.*

Danas zahvaljujemo Gospodaru žetve za tako hrabre i svete sestre, koje su karizmu Kongregacije donijele u ove krajeve.

Želeći vam svima mir i dobro, sestrinski vas pozdravljamo.

s. M. Adelina Cuttier

PRILOZI

IZ ZAJEDNO

Glasilo Vijeća hrvatskih franjevačkih zajednica

Godina 30

prosinac 2006.

Broj: 21

KONFERENCIJA FRANJEVAČKE OBITELJI *POVJEROVALI SMO LJUBAVI*

PISMO U POVODU 800. OBLJETNICE ROĐENJA SV. ELIZABETE, UGARSKE KNEGINJE, TIRINŠKE GROFICE, FRANJEVAČKE POKORNICE

Svim sestrama i braći franjevačke obitelji a na poseban način sestrama i braći Trećega samostanskog reda i Franjevačkoga svjetovnog reda:
milosrđe Božje neka ispunи vaša srca.

1. Osamstota obljetnica, 1207. – 2007.

Sljedeće godine, 2007., slavit ćemo osamstotu obljetnicu rođenja svete Elizabete, ugarske kneginje, tirinške grofice i franjevačke pokornice. Ta će slavljenička godina započeti 17. studenoga 2006., na blagdan sv. Elizabete, a svršiti istoga dana godine 2007.

Treći franjevački red časti je kao svoju zaštitnicu, a cijela franjevačka obitelj ubraja je među svoje časne likove. Želimo iskoristiti ovu prigodu kako bismo prikazali njezino izuzetno svjedočanstvo predanja Bogu Ocu, u nasljedovanju Krista i u uzdizanju čitavog svog bića u Bogu Ljubavi.

Papa Benedikt XVI. u programskoj enciklici *Deus caritas est* podsjetio nas je koje je osnovno kršćaninovo opredjeljenje izražavajući ga ovim riječima: *Povjerovali smo ljubavi Božjoj*. Nadamo se da će se naša vjera osnažiti u jubilarnom susretu sa svetom Elizabetom koja je čvrsto vjerovala u ovu ljubav.

U životu svete Elizabete očituju se stavovi u kojima se doslovce odražava evanđelje Isusa Krista: potpuno priznanje Božjega gospodstva, potreba razbaštinjenja od svega i postajanja malenim poput djece kako bismo ušli u Kraljevstvo Očevo; potreba obdržavanja, do kraja, nove zapovijedi ljubavi.

Zaboravljujući samu sebe, kako bi postala bližnja svima potrebitima, otkrila je Isusovu prisutnost u siromašnima, odbačenima od društva, u gladnim i bolesnim (Mt 25). Razdala je sve svoje životne sile kako bi živjela milosrđe Boga, Ljubavi i uprisutnila ga među siromasima.

Po izvornom Franjinu životnom stilu Elizabeta je tražila korjenito nasljedovanje Krista, koji, premda bogat, posta siromašan. Odbacila je privide i slavoljublja svijeta, raskoš dvora, udobnosti, bogatstva i gizdavu odjeću. Izišla je iz svoga dvorca i podigla svoj šator među odbačenima, ranjenima, da bi im služila. Ona je prva kanonizirana franjevačka svetica, oblikovana u Franjinoj evanđeoskoj radionici.

Obljetnica koju slavimo gubi se, doduše, u polutami daleke prošlosti, uvijene u legende, ali smo

uvjereni da ćemo, susretnemo li se u ovoj obljetničkoj godini sa sveticom i njezinim djelom, onkraj legende, izići obogaćeni u svome biću i u svom djelovanju.

2. Legende i život slike Elizabete

Njezin je život bio isprepleten legendama, što je plod štovanja, divljenja i mašte koji ističu važne vidove njezine osobnosti. Nas ipak više zanima povijest koja se krije iza legendi. Želimo upoznati njezinu osobnost, njezinu jedinstvenu i izazovnu svetost. Legende koje okružuju njezinu osobu žive su boje njezine slike, to su metafore činjenica; ne možemo ih dakako ostaviti po strani.

Tko je bila Elizabeta? Ugarska kneginja rođena 1207., kćerka kralja Andrije II. i Gertrude od Andechs-Merana. Po ugarskoj tradiciji rođena je u dvorcu Sàros-Pataku, jednom od najdražih kraljevskoj obitelji, smještenu u sjevernom djelu Mađarske. Kao nadnevak rođenja predaja obično navodi 7. srpnja. Sigurna je samo godina.

Slijedeći običaje srednjovjekovnoga društva Elizabeta je bila buduća zaručnica njemačkoga grofa iz Tiringije. Kad je imala četiri godine (1211.) povjerili su je njemačkom izaslanstvu koje je došlo po nju u Bratislavu, najzapadnije mjesto ugarskoga kraljevstva u ono doba.

Odgajana je na dvoru u Tiringiji s ostalom djecom grofovske obitelji te s onim koji će postati njezinim zaručnikom, kao što se tada običavalo. S četrnaest godina udaje se za Ludviga IV., tirinškoga grofa i kneza. Imala je troje djece. Ostala je udovica u dvadesetoj godini, a umrla u dvadeset četvrtoj, godine 1231. Papa Grgur IX. proglasio ju je svetom godine 1235. Izuzetan primjer intenzivna i raspeta života kako bi se vinula do najuzvišenije svetosti i bila predložena kao trajni primjer samozataje i sebedarja.

Postoji nesporazum ukorijenjen u kršćanskem puku, plod legendi i netočnih pučkih životopisa, prema kojima bi Elizabeta bila kraljica Ugarske. Nikada, naime, ona nije bila kraljica ni Ugarske ni Tiringije, nego ugarska kneginja i tirinška grofica, u Njemačkoj. Tradicionalno Elizabetu prikazuju s krunom, koju je koristila ne kao kraljica, nego kao kneginja i grofica.

3. Supruga i majka

Elizabetine pratile i služavke pripovijedaju kako je njezino hodočašće prema Bogu započelo još dok je bila djevojčica: njezine igre, njezini snovi, njezine molitve već od njezinih prvih godina bili su usmjereni prema nečemu uzvišenijemu.

Godine 1221., s četrnaest godina, udala se za grofa Ludviga IV. iz Tiringije. Ludvig i Elizabeta rasli su zajedno poštujući se kao brat i sestra. Vjenčanje je proslavlјeno u crkvi sv. Jurja u Eisenachu.

Do 1227. Elizabeta je bila uzorna supruga, majka i tirinška grofica, jedna od žena najvišega plemstva u kraljevstvu.

Njihovi supružnički odnosi nisu bili obilježeni, kako je bio običaj u tom vremenu, samo interesima politike ili koristi, već prožeti istinskom bračnom i bratskosestrinskom ljubavlju.

Kao supruga Elizabeta je mnoga vremena posvećivala molitvi koju je produljivala do kasno u noć u samoj bračnoj sobi. Znala je da se treba potpuno posvetiti Ludvigu, ali je već bila čula poziv «drugoga zaručnika»: "Slijedi me".

Iz te dvojake ljubavi proizlazila je duboka radost i potpuno zadovoljstvo, ne sukob neke unutarnje podijeljenosti. Bog je bio najveća i bezuvjetna vrijednost koja je hranila sve ostale ljubavi: prema mužu, prema djeci, prema siromašnima.

Čudo s ružama, o kojem govori legenda, ne osvjetjava u potpunosti njihov supružnički odnos. Kad je suprug iznenadio Elizabetu s pregačom punom kruhova, nije ona imala nikakva razloga kriti svoj čin mužu. Niti je bilo razloga da oni kruhovi postanu ruže. Bog ne čini beskorisna čuda.

Elizabeta je imala troje djece: Hermana, prijestolonasljednika, Sofiju i Gertrudu; ova se posljednja rodila kad je muž već bio mrtav (1227.). Umro je kao žrtva kuge, kao križar na polasku u Svetu zemlju. Ona je imala tek dvadeset godina.

Kad je umro njezin muž, "umrla" je i kneginja, a očitovala se sestra pokornica. Među njezinim životopiscima vodi se rasprava je li bila protjerana iz dvorca u Wartburgu ili je otišla svojom voljom. Odgovor na njezinu samoću i njezinu napuštenost bila je zahvalna pjesma, *Te Deum*, koju je željela čuti u franjevačkoj crkvici.

4. Elizabeta, franjevačka pokornica

Elizabeta Ugarska je ženski lik koji najistinskije utjelovljuje Franjin pokornički duh. Raspravljalio se je li bila franjevačka trećoredica ili nije. Treba pojasniti kako se u Elizabetino vrijeme još nije koristio pojam *trećoredica*. Postojali su, međutim, mnogi pokornici; mnogi su ljudi iz puka živjeli pokorničkim životom što ga je pokazao sv. Franjo a proširila njegova braća.

Manja braća došla su u Eisenach, glavni grad Tiringije, potkraj god. 1224., ili na početku 1225. U dvoru u Wartburgu nalazio se dvor velikog vovodstva kojem su na čelu bili Ludvig i Elizabeta.

Propovijedanje manje braće puku, što su ga oni naučili od Franje Asiškoga, sastojalo se u poticanju na pokornički život, to jest na odbacivanje posvjetovnjačenog života, na molitvu, odricanje i djela milosrđa. Taj način života opisuje Franjo u *Pismu svim vjernicima pokornicima*.

Brat Ruđer je uveo u pokornički život Elizabetu koja je već bila pripravna za duhovne vrijednosti. Svjedočanstva koja se odnose na njezino franjevaštvo su neporeciva:

- Poznato je da je Elizabeta darovala franjevcima crkvu u Eisenachu.
- Tkala je platno za habit manje braće.
- Kad je bila izbačena iz svog dvorca, sama i napuštena, tražila je od franjevaca da otpjevaju *Te Deum* kao zahvalu Bogu.
- Na Veliki petak god. 1228., stavivši ruke na ogoljeni oltar, javno se zavjetovala u franjevačkoj crkvici. Kao vanjski znak zavjetovanja uzela je sivo pokorničko odijelo.
- Četiri služavke, koje su ispitane u postupku kanonizacije, također su uzele sivo odijelo. Ova «nevrijedna tunika», u kojoj je Elizabeta željela biti pokopana, značila je da joj je redovničko zavjetovanje dalo novi identitet.
- Bolnicu u Marburgu (1229.) je stavila pod zaštitu sv. Franje koji je nekoliko mjeseci ranije bio proglašen svetim.
- Nepoznati autor iz Zwettla (1236.) tvrdi da je "obukla sivo odijelo manje braće".

Zalaganje, predanost koju je Elizabeta pokazala u življenju siromaštva, u darivanju svega i u prošnji, ne bijahu li osobine što ih je Franjo tražio od svojih sljedbenika?

Ta svjedočanstva potkrjepljuju drugi izvori koji ocrtavaju Elizabetin pokornički život, kao što su pravila i drugi franjevački dokumenti, *Memoriale Propositi* ili drevno pravilo pokornika, kao i sličnosti i podudaranja između Elizabete i Franje.

5. Dva Elizabetina zavjetovanja

U životopisnim vrelima susrećemo dva Elizabetina zavjetovanja i dva načina polaganja koja su bila tada u uporabi. Prvim zavjetovanjem je ušla u Red od pokore, dok joj je još bio živ muž.

Polažući svoje ruke u ruke pohoditelja Konrada Marburškoga, obećala je poslušnost i uzdržljivost. Konrad je bio propovjednik križarskih vojni, siromašan i jednostavan, vjerojatno svjetovni svećenik. Elizabeta ga je izabrala uz Ludvigov pristanak upravo jer je bio siromašan. Pohoditelji nisu nužno trebali biti franjevci. Sveti Franjo u *Nepotvrđenom pravilu* (1221.) propisuje da «nijedan brat ne prima u poslušnost nijednu ženu, nego, davši joj duhovni savjet, neka ona čini pokoru gdje hoće» (XII. poglavlje).

S Elizabetom su se zavjetovale i tri služavke ili pratilje; one su osnovale malu zajednicu molitve i asketskoga života pod vodstvom poglavara – pohoditelja Konrada. One će je, nakon muževljeve smrti, pratiti u izgonu iz dvorca, prema svijetu siromašnih. Bile su joj utjeha u gorkim časovima samoće i napuštenosti.

One su se s njom i drugi put javno zavjetovale, na Veliki petak godine 1228., stvarajući tako redovničku zajednicu, bratstvo. Njezine su služavke poput nje uzele sivo odijelo i preuzele istu obvezu širenja Božjeg milosrđa; jele su i radile zajedno, izlazile zajedno pohoditi kuće siromaha ili pronaći hranu za potrebite.

Bio je to istinski redovnički život zavjetovanih žena, bez stroge klauzure, posvećenih djelovanju u društvu: služenju siromasima, odbačenima, bolesnima i hodočasnicima... Bio je to jedan oblik posvećenog života u svijetu.

No, pravno odobrenje takva načina zajedničkog života ženâ, bez stroge klauzure, trebalo je čekati još nekoliko stoljeća. Život u samostanu bio je naime u ono doba jedini način koji je Crkva dopuštala za ženske redovničke zajednice.

Elizabeta je, bez sumnje, znala uskladiti obje dimenzije života, bliskost s Bogom i zauzeto služenje siromasima: «*Mariam induit, Martham non exuit*», Marijom se zaodjenula, a Marte se nije lišila.

Danas ima oko četiri stotine družbi Trećega samostanskog reda, s oko stotinu tisuća redovnica, koje slijede stope svete Elizabete u djelatnom i kontemplativnom životu i mogu se smatrati njezinim nasljednicama.

6. Kneginja i milosrdna pokornica

Kratki Elizabetin život bogat je ljubaznim služenjem, radošću i trpljenjem. Njezina velika darežljivost i bliskost s odbačenima izazivali su sablazan na dvoru u Wartburg. Nikako se nije uklapala u okolinu. Mnogi su je vazali smatrali ludom. U tome je nailazila na jedan od svojih velikih križeva: razapeta između društva kojem je pripadala i svijeta onih koji nisu znali za milosrđe.

Na vrhuncu vlasti, kad je bila još kneginja, u muževljevoj odsutnosti, morala se suočiti s teškim stanjem nakon opće oskudice koja je zemlju dovela do gladi. Nije okljevala isprazniti žitnice grofovije kako bi pomogla potrebitima. Osobno je služila nemoćne, siromašne i bolesne. Poput Franje se brinula za gubavce koje je društvo odbacilo.

Iz dan u dan, iz sata u sat, siromašna sa siromasima, živjela je i iskazivala Božje milosrđe u rijeci patnje i bijede koji su je okruživali.

U nevoljnicima je Elizabeta gledala Krista (Mt 25,40). To joj je dalo snagu da pobedi naravnu odbojnost, dotle da je ljubila gnojne rane gubavaca.

Elizabeta se u svome skrbničkom djelovanju nije služila samo srcem, nego i razumom. Znala je da je institucionalizirano dobročinstvo djelotvornije i trajnije. Još dok je bio živ njezin muž, pridonijela je osnivanju bolnica u Eisenachu i Gothau. Potom je osnovala bolnicu u Marburgu, najdraže djelo njezina udovištva. Ustanovila je redovničku zajednicu sa svojim prijateljicama i služavkama kako bi se mogla o njoj skrbiti.

Radila je vlastitim rukama: u kuhinji pripravljujući hranu; u bolnici njegujući uboge; prala je tanjure i uklanjala s puta služavke ako bi je u tome sprekavale. Naučila je tkati vunu i šivati odijela za siromašne te tako zarađivala kruh.

7. Elizabeta kontemplativka i svetica

Svetost se u povijesti Crkve očituje kao ludost, ludost križa. Elizabetina je ludost veličanstvena. U njezinu životu svijetli jedinstvenim sjajem krjepost milosrđa. Njezina osoba je pjesma ljubavi koju tvore služenje i samoodricanje, pjesma usmjerena sijanju dobra.

Odlučila je živjeti evanđelje na jednostavan način, «*sine glossa*» rekao bi Franjo, u svakom pogledu, duhovnom i materijalnom. Nije ništa napisala, ali se brojni događaji iz njezina života mogu razumjeti samo polazeći od doslovnog shvaćanja evanđelja. Ostvarila je životni program što ga je Isus ponudio u evanđelju:

- Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga; a tko izgubi život svoj poradi mene i evanđelja, spasit će ga (Lk 17,33; Mk 8,35).
- Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom (Mk 8,34-35).
- Hoćeš li biti savršen, idi, prodaj što imaš i podaj siromasima pa ćeš imati blago na nebu. A onda dođi i idi za mnom (Mt 19, 21).
- Tko ljubi oca ili majku više nego mene, nije mene dostojan. Tko ljubi sina ili kćer više nego mene, nije mene dostojan (Mt 10,37).

Elizabetina goruća nutarnja snaga proizlazila je iz njezina odnosa s Bogom. Njezina je molitva bila žarka, trajna, ponekad sve do ekstaze. Trajna svijest o Gospodinovoj prisutnosti bila je izvor njezine snage, njezine radosti, njezina zauzimanja za siromašne. No, i susreti s Isusom Kristom u siromasima budili su njezinu vjeru i njezinu molitvu.

Njezino hodočašće prema Bogu obilježeno je odlučnim činima nutarnjeg otklona sve do potpuna izvlaštenja, poput Krista na križu. Na svršetku života nije zadržala za sebe ništa drugo osim bijedne sive pokorničke tunike koju je željela zadržati kao znak i ukopno odijelo.

Elizabeta je ižarivala radost i mirnoću. Dubina njezine duše bila je kraljevstvo mira. Istinski je živjela *savršenu radost* o kojoj je govorio Franjo, u mukama, u samoći, u болi. «Trebamo usrećivati druge» govorila je sluškinjama-sestrama.

8. Zaključak

Elizabeta je prošla ovim životom kao sjajni meteor i glasnik nade. Učinila je da zasja svjetlo u srcima tolikih duša. Donijela je radost ojađenim srcima. Nitko ne može prebrojati suze koje je otrla, rane koje je previla, ljubav koju je pobudila.

Njezina je svetost bila novost bogata nijansama i uzvišenim krjepostima. Odsada se na oltar ne uzdižu samo mučenici i djevice, nego i supruge, majke i udovice.

Elizabeta je prošla put kršćanske ljubavi kao svjetovnjakinja, u ulozi supruge i majke. No, nakon drugog zavjetovanja, postala je žena posve posvećena Bogu i ublaživanju ljudske bijede.

Treći red svetoga Franje, samostanski kao i svjetovni, imaju nakanu u osamstotoj obljetnici rođenja oživjeti spomen na svetu zaštitnicu i žele je ponuditi kao svjetlo i uzor evanđeoskog života i djelovanja. Franjevačka obitelj želi častiti prvu ženu koja je postala svetom slijedeći Krista po primjeru sv. Franje.

I dok se sjećamo njezina rođenja, njezine jedinstvene osobnosti i osjećajnosti, činimo to zato da po poznavanju i divljenju i mi postanemo oruđe mira i naučimo lijevati balzam na rane odbačenih svoga vremena, da učinimo čovječnom svoju sredinu i otremo bar koju suzu. Razlijmo dobrotu srca tamo gdje nedostaje Očevo milosrđe. Neka Elizabetino nesebično zauzimanje ohrabri i naše zalaganje. Njezin primjer i njezin zagovor osvijetlit će naš put prema Ocu, izvoru svake ljubavi: Dobru, svakom Dobru, najvećem Dobru, Miru i Radosti.

Rim, 17. studenoga 2006. - Blagdan sv. Elizabete

GLAVNI IZVORI

1. Konrad Marburški, *Epistola*, zvana i *Summa Vitae*, životopisni sažetak.
2. *Dicta quatuor ancillarum* [Svjedočanstvo četiriju služavki].
3. Caesarius Heisterbach, cistercit, *Vita sancte Elysabeth langravie* [Život sv. Elizabete grofice], 1236.
4. Nepoznati iz Zwettla, cistercit, *Vita Sanctae Elisabeth, Landgravie Thuringiae* [Život sv. Elizabete tirinške grofice], 1236.
5. Kronika Reinhardsbruna, benediktinski samostan.
6. Nepoznati franjevac, *Vita beate Elisabeth* [Život blažene Elizabete], kraj XIII. stoljeća.
7. Dietrich iz Apolda, dominikanac, *Vita S. Elisabeth* [Život sv. Elizabete], između 1289. i 1291.

KONFERENCIJA FRANJEVAČKE OBITELJI

ŽIVJETI PO EVANDELJU

Pismo Konferencije Franjevačke obitelji u pripravi za 800. obljetnicu odobrenja Pravila

Franjevačka obitelj – Prvi, Drugi i Treći red u njihovoј raznovrsnosti i njihovim različitim oblicima, svjetovne ustanove i drugi pokreti koji se pozivaju na Franju – pripravlja se godine 1209. proslaviti poseban povijesni događaj. Nije riječ o obnavljanju uspomene na Franjin, Klarin ili nečiji drugi lik, nego o prizivanju u sjećanje početka franjevačke karizme. Godine 2009. navršit će se osam stoljeća otkad je dvanaest ljudi došlo papi Inocentu III. i zamolilo ga da prizna i odobri njihov nacrt, naum evanđeoskog života. Dvadesetak godina nakon toga (1226.) nadahnjivač i vođa te skupine, Franjo Asiški, ovako u svojoj Oporuci opisuje ono što se tada dogodilo: «I pošto mi Gospodin dade braću, nitko mi ne pokazivaše što bih morao činiti, nego mi sám Svevišnji objavi, da moram živjeti po načinu svetoga evanđelja. I ja sam to dao jednostavno napisati s malo riječi, i gospodin mi papa potvrdi». Ljudi okupljeni oko Franje pitali su se *što činiti*. Kako im to nitko nije bio kadar kazati, sam ih Bog poziva svojom Riječju da žive Kristovo evanđelje. Uvjereni kako je to njihov poziv, htjeli su svoju odluku podložiti razlučivanju i odobrenju Crkve koju je predstavljao Papa u Rimu. Oprezno i na početku usmeno, to priznanje nije izostalo. Tekst prikazan Papi - *protoregula*: program i opis jednog života više nego pravilo – dorađivan je i upotpunjavan, obogaćivan tijekom godina, na početku u obliku *Nepotvrđenog pravila* u njegovim različitim inačicama, potom zauvijek potvrđen papinskom bulom (*Potvrđeno pravilo*, 1223.) te spomenut i u Franjinoj Oporuci (1226.). Iako se spis prvotno odnosio na skupinu braće, on je, kako će se vidjeti, ostao otvoren svim staležima kršćanskog života.

Srce poziva: život po evanđelju

Kad je riječ o općem predstavljanju Pravila, o kratkom prikazivanju njegova središnjeg sadržaja, o njegovu naslovljivanju, uvijek se pojavljuje riječ «evanđelje»: «Živjeti po načinu svetoga evanđelja» (*Oporuka* 14); «Ovo je evanđeoski život Isusa Krista» (*NPr*, uvod 2); «Pravilo i život Manje braće jest ovo: obdržavati sveto evanđelje Gospodina našega Isusa Krista» (*PPr* 1,1). Nekoliko desetaka godina kasnije (1253.), kad Klara prilagodava Franjino Pravilo životu Siromašnih sestara, koristit će iste izraze (*PKl* 1,1). U *Pismu vjernicima* koje predstavlja životni program, Franjo traži da se opslužuju «zapovijedi i savjeti» što ih je Krist iznio u svom evanđelju. Razvidno je da pojам «evanđelje» označuje srce franjevačkog poziva, to je ključ koji otvara pristup neizmjernom prostoru «radosne vijesti» o Bogu i o Isusu. Koji sadržaj, međutim, Franjo daje toj riječi i kako je mi danas možemo i trebamo razumjeti i prevesti u stvarnost?

Kad čitamo Pravilo, vodeći računa o cjelini Franjinih spisa, ustanovljujemo kako evanđelje ne znači samo uzeti ozbiljno zahtjeve bratskog života, življena u krajnjem siromaštву – odricanje od zajedničkog ili osobnog vlasništva, novca, utjecanje milostinji - nego, iznad svega, usvojiti poimanje autoriteta koje predlaže Franjo – učitelji koji postaju sluge, pranje nogu – s njegovim pozivom da postanemo «manji», maleni, podložni svim stvorenjima, braća svim ljudima. Tu je za Franju srce evanđeoske poruke.

Stoga više nego «siromaštvo, poniznost i sveto evanđelje Isusa Krista» (*PPr* 12,4; *PKl* 12,4), franjevci u svom ponašanju uzimaju za uzor poniznost Boga, Riječi Očeve, svete i slavne, koja je uzela tijelo naše ljudskosti i krhkosti te je izabrala siromaštvo (usp. *Drugo pismo vjernicima* 4-5). Otkrivamo uz to kako Franjino viđenje objavljuje Božje lice a i lice čovjeka upravo onakvima kakvima ih prikazuje evanđelje.

Ta nam «dobra i radosna vijest» uistinu donosi, na prvom mjestu, objavu tajne *Boga-Trojstva*, koji nam je po svojoj svetoj ljubavi otvorio pristup svom životu zajedništva te postaje prvi cilj svih naših

traženja i koraka. Ona nam istodobno daruje *spoznaju o nama samima*, «najdostojnjijima od svih stvorenja» (3PAg 21), nama koji smo, po našoj nutrini i po našem tijelu, slika i prilika Boga i njegova Pomazanika, Krista, uzvišeni i, paradoksalno, ograničeni, siromašni, maleni, grješni, i zbog toga pozvani na «pokoru» - obraćenje evanđelju – koja se nikada ne dovršava, koja je uvijek na početku. *Ljubav prema bližnjemu*, ma tko on bio, «priatelj ili neprijatelj, tat ili razbojnik, kršćanin ili nekršćanin», jest, uz ljubav prema Bogu i ravnopravno s njom, drugo radikalno evanđeosko ponašanje. Ljubav koja treba biti stvarna, djetotvorna, ispunjena poniznim služenjem, obilježena «majčinskom» brigom, isključujući sve oblike dominacije, nadmoći. To omogućava stvaranje istinskog «bratstva», a to je ime što ga Franjo daje prvoj skupini braće. Ono, ostvareno najprije među braćom, treba ostati otvoreno i proširiti se na sve ljudе i na sva bićа i počela svijeta.

To su, općenito govoreći, osnovni elementi uzeti iz evanđelja koje je Franjo predložio kao životni put. Priznajući ih kao izvorne, vlastite, i odobravajući Pravilo prije osam stoljeća Crkva je odobrila franjevački pokret. To su vrijednosti koje smo pozvani živjeti na početku trećega tisućljeća, s našim bogatstvima i slabostima. Suočeni s tehničkim i informatičkim svijetom i s njegovim krizama - ratovima koji se šire, terorizmom, siromaštvo, globalizacijom - kršćanska vjera je izložena svim pitanjima i izazovima o Bogu, o njegovu ulasku u povijest u Isusovoj osobi, o različitosti religija i njihovu odnosu, o naravi ljudskoga bićа, o smislu života i smrti. To krizno stanje je u isto vrijeme velik izazov da Crkva živi novu evangelizaciju i da Franjevačka obitelj živi svoj identitet, svjesna da su njezino mjesto i utjecaj oslabljeni i osporavani. Naša je Franjevačka obitelj oslabljela, posebno u europskom svijetu, zbog brojčanog smanjenja, zbog nesigurnosti o vlastitom identitetu, zbog napasti zatvaranja u sebe i zbog obeshrabrenosti. No sâm franjevački identitet je još uvijek izazovan za svijet! Samo nam naše pozivanje na evanđelje, kojega je naše Pravilo kao neki sažetak, može pomoći da s pouzdanjem, maštom i hrabrošću odgovorimo na mnoge i raznovrsne izazove.

Evanđelje za sve

Slavlje 800-obljetnice odobrenja prvotnog Pravila – «protoregule» – zahvaća jamačno na prvom mjestu braću Prvoga reda, koji se svojim zavjetovanjem obvezuju da će ga stavljati u temelje svoga osobnog i zajedničkog života. Ali srž toga teksta – njegovo pozivanje na evanđelje je zapravo njegovo trajno bogatstvo - upućena je svim kršćanima a na poseban način Franjinim sinovima. Poziv da se radikalno živi Isusova poruka, njegova obećanja i zahtjevi, koje su Franjo i njegovi drugovi shvatili i slijedili, ostaje aktualan za sva vremena i u svim životnim staležima.

Naime, samo nekoliko godina kasnije, godine 1212., Pravilo se dojmilo Klare iz Asiza a nakon toga (1252.) ona će gotovo u cijelosti preuzeti Franjino Pravilo kako bi osnovala Red siromašnih sestara. S druge strane, veoma rano, pojedinci i skupine, muškarci i žene, živeći u svom životnom staležu – obitelji, zanimanju - bijahu privučeni franjevačkim evanđeoskim primjerom, kako nam svjedoče neki spisi koje je Franjo uputio njima: dva *Pisma vjernicima* kao i sadržaj 23. poglavљa *Nepotvrđenog pravila*. Oni tvore osnovu i duhovno uporište iz kojega će s vremenom proisteći *Treći franjevački red*. U naše vrijeme Franjevačku obitelj čine još uvijek ova tri ogranka: Manja braća raspoređena u tri obedijencije; Siromašne sestre – klarise; skupina, najbrojnija, zvana «Treći red», u svojoj redovničkoj komponenti, sestre i braća Trećega samostanskog reda i u svojoj svjetovnoj komponenti, Franjevačkom svjetovnom redu. Ovima treba dodati članove franjevačkih svjetovnih ustanova nastalih u prošlom stoljeću. Svi se izričito pozivaju na Franjino evanđeosko nadahnuće i prihvaćaju njegove duhovne spise kao osnovu svog zakonodavstva. Znak širenja franjevačkoga evanđeoskog života je i postojanje, izvan zajedništva s Katoličkom Crkvom, unutar Anglikanske i Luteranske crkve, zajednica muškaraca i žena koje su također franjevačkoga nadahnuća i na nj se pozivaju. S onu stranu ove obitelji koja ima definirane pravne granice, mnogi se muškarci i žene zanimaju za franjevačku karizmu, proučavaju je i na njoj se nadahnjuju: svi su oni Franjni prijatelji.

Duh što su ga Franjo i njegova braća zaživjela, nastavlja oživljavati Crkvu i tiče se svih kršćana i „svih ljudi dobre volje“. Tako se ova obljetnica odnosi na sve.

Tri koraka za pripravu na obljetnicu

Neka se svi odmah pozovu na *čin zahvalnosti* za dar kojega nam je Bog dao, nama i svojoj Crkvi, pozivajući kršćane, po Franji i njegovoj braći, da prihvate cjelinu evanđelja Isusa Krista živeći novim životom. Taj zov – milost početaka – nije prestao odzvanjati, biti shvaćan, izražavati se u životu, te i nakon osam stoljeća dopire do neprebrojiva mnoštva muškaraca i žena svakog položaja i životnog staleža. Toliki muškarci i žene, znani i neznani, donijeli su plodove svetosti, mudrosti, znanosti, blizine sa siromašnima, služenja Crkvi i čovječanstvu, svjedočenja vlastitom krvlju. Šireći se i obogaćujući se tijekom stoljeća različitim doprinosima, franjevački duhovni pokret, poput životne rijeke, nikada nije prestao natapati nas i samu Crkvu. Danas, u ovom prijelomnom času trećega tisućljeća, zahvaljujući boljem poznавању Franjinih spisa, točnijem i širem viđenju onoga što je središte njegova izvornog evandeoskog „projekta“, njegova nam je poruka ponuđena kao poticaj, ohrabrenje i hrana na putu.

Tom radosnom činu milosti treba ipak pridodati ponizno *priznanje udaljenosti* između prvotnog evandeoskog nadahnuća i načina kako se ono živjelo tijekom naše duge i burne povijesti. Unatoč trajnom naporu oko ponovnog započinjanja i «reformi», naš pokret još uvijek nije na visini evandeoskih zahtjeva. Ne želeći optuživati ni osuđivati prethodne naraštaje trebamo priznati pred Crkvom i svijetom da naša povijest i naša baština nose sa sobom i tamne strane, u prošlosti i u sadašnjosti.

To naše dvojako unutarnje kretanje – čin zahvalnosti za poziv da živimo po evanđelju i čišćenje sjećanja kao priznanje tamnih strana u našoj obitelji – treba nas dovesti do toga da se *suočimo s izazovom "ponovnog" utemeljivanja*. Osamstoljetno iskustvo uči nas da, poput Franje, trebamo uvijek iznova započinjati svoj put evandeoske pokore, to jest obraćenja, koje treba ostvarivati konkretnim djelima kako bismo iz dana u dan u svakodnevnom osobnom i zajedničkom životu utjelovljivali nešto od novosti i mladosti evanđelja. Od prvog stoljeća naše povijesti nismo se prestajali «rađati nanovo» (usp Iv 3,3), kao što to još i danas svjedoče naši različiti ogranci i stotine naših ustanova. Stoga trebamo doći do korijena, do „temelja“, to jest otkriti s divljenjem «snagu Božju», evanđelje (*Rim 1,16*), radosnu vijest o Božjoj ljubavi prema nama i o zajedništvu s njim koji se za nas predao. Samo na tom temelju može se izgraditi čvrsta građevina, istinska zajednica u poslanju u Crkvi i svijetu. Ovaj milosni čas - *kairos* – koji živimo u sadašnjosti, stavlja nas na kušnju jer nam otkriva naše slabosti. No, on nas također poziva da, prije svega, računamo s Božjom moći.

Zaključak

Ovo naše pismo želi biti prvi navještaj. Činimo to tri godine unaprijed kako bismo ustvrdili da se događaj što ga se spremamo proslaviti odnosi na sve: ne možemo ga živjeti svatko za sebe! Ujedno je i poziv da odmah počnemo zahvaljivati za dar što ga je Krist dao Crkvi i svijetu, kad je godine 1209., nadahnuće, naum Franje i njegove braće da žive «po evanđelju Isusa Krista» odobrio papa Inocent III. Imamo i poslije osam stoljeća milost da smo baštinici tog nadahnuća i ozbiljnu obvezu da budemo njegovi nastavljači.

Braćo i sestre, «sva dobra svoja vraćajmo Gospodinu Bogu, svevišnjemu i vrhovnomu, i priznajmo da su njegova sva dobra i za sva zahvalujmo njemu od kojega sva dobra proistječu» (*NPr 17,17*).

Rim, 29. studenoga 2006.,

Blagdan Svih svetih franjevačkog reda

Karizma 2008/2009 – Ponuda ideja i poticaja

Apokaliptični znakovi

Klimatske promjene bile su dugo vremena samo područje za one koji proučavaju klimu i za meteorologe. Stoga nisu njihove jobovske jadikovke nalazile uho koje bi ih čulo. I izvan tih stručnih krugova svakako se moglo naći i osjetljivih zaštitara prirode i ljudi koji na temelju svojih životnih okolnosti još žive u suglasju s prirodom. Oni su znali ili slutili da mi s našim neopreznim ophođenjem s prirodom idemo ususret katastrofama. Što bi se još konačno trebalo dogoditi da i politika, privreda i mi sasvim normalni potrošači shvatimo koji je sat otkucao?

Možda bi mogla pomoći narodna mudrost: «Tko ne će slušati, morat će osjetiti!» Jer mi smo upravo tako daleko došli. Čak su i stručnjaci iznenađeni, kako brzo napreduje promjena klime: vruća i suha ljeta praćena naglim preobilnim kišama, poplavama i olujama; hurikane i tornada u sve većoj učestalosti i snazi; sve brže širenje stepa i nastanak pustinje, jer su zadnje šume koje su stvarale kišu iz čistog interesa za dobitkom, sve brže ruše. Jedna od posljedica bit će također da će broj izbjeglica zbog stvaranja takve klime vrlo brzo rasti. I evo stiže alarmantna vijest, da je najveći svjetski eko-sistem, Amazona pred uništenjem, jer je i tamo period suše sve duži i jer i tamo velike površine stradavaju od požara. Prašume se ruše da bi se nasadila soja za europske kokosi i svinje. A u budućnosti naravno i za dobivanje bio-mase za proizvodnju goriva za naša auta.

«Ako se ne obratimo, ne ćemo dolazećim generacijama ostaviti zemlju pogodnu za stanovanje», rekao je Gorbačov. Pa ipak, da bismo mogli promijeniti mišljenje potrebna nam je duhovnost koja uzima u obzir jedinstvo i cjelovitost svega stvorenog. Mi nismo gospodari, nego dio prirode. To znači, spasiti ćemo zemlju samo ako se osjetimo u cjelovitosti prirode opet zaštićeni. ako se budemo osjećali uvijeni u Božji svijet.

Nigdje nije jedinstvo prirode tako lijepo izrečeno kao u Pjesmi brata Sunca Franje Asiškog. Tu je sve opjevano – elementi u kozmosu i u duši, u povijesti i u prirodi. Zato Franjo kliče i milo naziva zemlju «naša sestra i majka Zemlja, koja nas hrani i nosi i svakojake plodove i cvijeće šareno i bilje nam donosi». Cijela Pjesma brata Sunca ispunjena je tom zahvalnom spoznajom da sve to nije samo po sebi razumljivo. Cijeli svijet sa svojom strahotom i ljepotom u odsjaju Božjem, Božja prisutnost u svemu. Ta franjevačka vizija je znak nade za naš svijet. Ali mi moramo tu viziju živjeti, nastojati da je drugi dožive.

Andreas Müller, OFM (iz CCFMC – News br. 7/2006.)

Velikodušnost

Kada je Franjo stupio u crkvu sv. Petra promatrao je darove nazočnih koji bijahu vrlo maleni te je u sebi rekao: „Budući da Apostolskog prvaka treba velikodušno častiti, zašto onda ovi ljudi daju tako malene darove crkvi gdje počiva njegovo tijelo?“ Tako je u svetoj revnosti posegnuo rukom za svojom novčarkom punom srebrenog novca. Uzeo ju je i ubacio kroz oltarnu ogradu» (LegTDr 10).

Velikodušnost se mora uvježbavati

Ona se čini kao nešto po sebi razumljivo. Pa već iz egoističnih pobuda morali bismo biti velikodušni. Zar ne стоји u Bibliji: „Mjerom kojom mjerite, mjerit će vam se“ (Mt 7,2)? Ako dakle želim biti obasut ljubavlju, naklonošću, pomoći, blizinom, tada bih morao jednostavno sve to i sam činiti! Naravno taj sebični motiv pokvari svu velikodušnost. Ipak pogledajmo na Boga: on je punina, milost na milost (Iv 1), vrelo koje se prelijeva. Zašto ne bismo bili kao on?

Pa ipak mi čvrsto stišćemo svoje srce. Mi smo škrti. I kad nas netko moli jednu kunu mi se pitamo što li će s njom napraviti? A kod neke akcije prikupljanja novca, sabiranja dobro razmišljamo o podnošljivosti našeg budžeta. I pred sandučićem za milostinju dovoljan je bez dalnjega jedan novčić.

Franjo Asiški se na tome spotiče – ubacuje baš sve što je uza se imao kroz oltarnu ogradu. On ne razmišlja o onome što će biti poslije, ni sutra niti prekosutra. To je kao da je on sebe samoga stavio na oltar, posve i sav se darovao. Velikodušnost u davanju unosi i samog sebe u taj čin.

Ali eto: u tom se mora vježbati dan za danom. Možda nam i uspije jednog dana!

Pitanja:

1. Kada sam zadnji puta bio/bila stvarno velikodušan/šna?
2. Kako mi je bilo pri duši?
3. Kako bih mogao/mogla biti još velikodušnija/ji? Kako mogu uvježbavati velikodušnost?

Anton Rotzetter OFMCap (iz CCFMC – News br. 7/2006.)

Franjevačko savjetovanje na temu:

«GOSPODINE, ŠTO HOĆEŠ DA UČINIM?“

FRANJEVCI I FRANJEVKE U DRUŠTVENIM PROMJENAMA

U Baškoj Vodi, u organizaciji Vijeća franjevačkih zajednica Hrvatske i BiH (VFZ) priredio je Franjevački institut za kulturu mira u prigodi 800. obljetnice franjevačke karizme savjetovanje od 18. do 21. X. o.g. pod Franjinim pitanjem «Gospodine, što hoćeš da učinim? – Franjevci i franjevke u društvenim promjenama». U trogodišnjoj radnoj pripremi proslave 800. obljetnice franjevačke karizme, koja se obilježava na pastoralnoj i slavljeničkoj razini, zastupljene su tri teme: *vjerodostojno bratstvo, zajedničko traganje za istinom i povjerenje u život*.

1. Franjevci - franjevke i Europa

Franjevci i franjevke kao dio svjetske, katoličke i franjevačke obitelji dijele sudbinu suvremenoga čovječanstva, ali djeluju po franjevačkom pravilu *secundum loca et tempora*.

Sudionici savjetovanja raspravljali su o položaju Hrvatske i Bosne i Hercegovine u odnosu na proces globalizacije i ulasku u europske integracije. U tom kontekstu franjevci i franjevke su potvrdile otvorenost i opredijeljenost za europska udruživanja i vlastito obogaćivanje europske kuće franjevačkim iskustvom i poviješću unutar hrvatskoga naroda.

2. Franjevci - franjevke u društvu i narodu

Franjevci se odlučuju na solidarnost sa svim katolicima i pripadnicima svoga naroda, osobito s onima koji se nalaze u prilikama u kojima je ugroženo ljudsko dostojanstvo: povratnicima, prognanima, ondje gdje su manjina. Konstatirana je u ratnom i poratnom vremenu kršćanska i franjevačka neautentičnost: sudjelovanje u korupciji, grabežu, nerazlikovanju vjerskog i nacionalnog identiteta. Istodobno, odlučuju se na zauzimanje za pravdu u društvu, za ona područja i osobe koje suvremena politika zapostavlja: socijalna pravda, korupcija, trgovina ženama, rad nedjeljom i iskorištavanje radnika, droga, sječa i privatizacija šuma, zaštita mora i voda.

Uz konkretnе prijedloge za djelotvornost u društvu franjevci i franjevke žele koristiti medije u promicanju vrednota, te se edukacijom i dijalogom odgovorno odnositi prema njima izgrađujući kritičku svijest u društvu.

3. Franjevci - franjevke prema sebi i drugima

U savjetovanju se govorilo o nekim specifičnostima franjevačkog poslanja, kao što su blizina čovjeku i izgradnja kulture mira koja na poseban način uključuje poslanje u konfliktima i otvorenost dijaloga od odnosa u samim zajednicama, hrvatskom narodu do odnosa prema drugima a naročito prema muslimanima. U tom kontekstu radno se proslavila i 10. obljetnica Franjevačkoga instituta za kulturu mira čiji je rad pridonio zamjetljivoj prisutnosti franjevaca u društvu.

Sudionici savjetovanja sugeriraju svim franjevačkim zajednicama da o ovim temama rasprave u svojim mjesnim obiteljima kao i da uobliče konkretne akcije i programe. Pri tome predlažu da VFZ organizira kroz tri godine određene zajedničke sastanke, seminare, izdavanje franjevačke literature s posebnim naglaskom na franjevačke izvore i intelektualnu misao, te izradi zajednički projekt Franjevačkog instituta za kulturu mira.

Uz svijest složenosti trenutka, sudionici su u franjevačkom ozračju živo raspravljali ističući snagu franjevačkoga pokreta osobito u suvremenom Franjevačkom svjetovnom redu i Frami.

SUSRET BRAĆE I SESTARA TREĆEG SAMOSTANSKOG REDA SV. FRANJE

Peti susret braće i sestara Trećeg samostanskog reda sv. Franje održan je 11. studenoga u samostanu sestara franjevki od Bezgrješne u Zagrebu na Pantovčaku. Stotinjak redovnika i redovnica iz sedam franjevačkih zajednica Trećeg samostanskog reda - Franjevci trećoreci, Milosrdne sestre sv. Križa, Školske sestre franjevke splitske, bosansko-hrvatske i hercegovačke provincije, sestre franjevke od Bezgrešnog začeća - su u kući šibenskih franjevki u radosnom ozračju i zajedništvu nastavili tradiciju započetu prije četiri godine. Na poziv s. Renate Mrvelj, pročelnice Povjerenstva za duhovnost pri Vijeću franjevačkih zajednica, braća i sestre su uz kavu, sokove i raznovrsne kolače, susreli poznate, sklapali nova poznanstva, izmijenili pokoje iskustvo, riječ, šalu, osmijeh.

Goste je pozdravila kućna predstojnica s. Antonija Šilović, izrazivši radost što je upravo ove godine, kada Družba sestara franjevki od Bezgrješne slavi 300. obljetnicu smrti utemeljiteljice Majke Klare Žižić, susret upriličen u njihovom samostanu. Prisutne je zatim pozdravila s. Renata Mrvelj te pozvala na zajedničko dublje upoznavanje trećoredske franjevačke duhovnosti, zbog čega su ovi susreti i započeti.

Nakon zajedničkog druženja predavanje pod naslovom „Lik i djelo utemeljiteljice Družbe sestara Franjevki od Bezgrešne Majke Klare Žižić“, za koju se vodi kanonski postupak za proglašenje blaženom, održala je s. Terezija Zemljić, vicepostulatorica kauze. Spomenula je nedavnu 300. obljetnicu smrti Majke Klare Žižić, koja se od 19. do 21. rujna 2006. proslavila u Šibeniku dvodnevnim znanstvenim skupom i središnjim euharistijskim slavlјem, koje je predslavio zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. Slikom i riječju, poglavito na temelju arhivskih dokumenata, predstavila je potom lik Majke Klare Žižić te povijesne okolnosti nastanka zajednice, koju je ona utemeljila. Naglasila je da je glas svetosti utemeljiteljicu Klaru Žižić pratilo već za života i sačuvan je u njezinoj zajednici sve do naših dana. Njezinu je važnost s. Terezija rezimirala riječima pokojnog postulatora kauze o. Atanazija Matanića: „Ona se očituje kao službenica Božja koja sluša, moli, ljubi, radi, uči i naučeno s ljubavlju ostvaruje; kao ona koja je dobro shvatila da su djela ispred riječi, primjer ispred teoretske rasprave, upravo prema temeljnomy učenju prvog učitelja – Krista, što je sv. Franjo vrlo dobro shvatio... Te kćeri Franje i Klare Žižić zadovoljavale su se biti velike u ljubavi, u karitativnoj poniznosti i u poniznoj ljubavi kao znaku osobne, svjesne i slobodne pokore te kao sredstvo apostolata dobrog primjera, onog na djelu“. Na kraju su šibenske franjevke otpjevale himnu majci Klari, za koju je tekst napisao Ante Mateljan, a uglazbio je Šime Marović.

U diskusiji je postavljeno nekoliko zanimljivih pitanja: kako je puk u Šibeniku i okolici prihvatio otvaranje kauze za beatifikaciju Klare Žižić, kako sestre danas nastoje živjeti karizmu svoje utemeljiteljice, postoji li među pukom i sestrama koje čudesno uslišanje molitava, ima li danas izravnih potomaka obitelji Klare Žižić u Promini, itd. Svi sudionicima susreta podijeljeni su medaljica i prijesak s likom službenice Božje Klare Žižić.

Bratsko i sestrinsko zajedništvo nastavilo se u sakramentalnom zajedništvu s Gospodinom u euharistijskom slavlju, koje je predvodio franjevac trećoredac Zvonimir Brusač. Njegov izbor čitanja i propovijed bili su usmjereni govoru o djelima ljubavi. Osvrnuo se na sv. Franju, Majku Klaru i njezinu zajednicu kao primjere svjedočenja Božjeg milosrda čovjeku u potrebi. Izložio je zatim karakteristike kršćanske ljubavi prema enciklici pape Benedikta XVI. „Deus caritas est“, istakнуvši „caritas“ kao neizostavnu dimenziju kršćanskoga života. Franjeve od Bezgrešne uveličale su misno slavlje predvodeći molitvu i pjesmu.

Ponovna mala zakuska nakon svete mise bila je prilika da braća i sestre izmijene dojmove, da dobiju još pokoje pojašnjenje, da se zahvale domaćinu i da se pozdrave - s mislima na sljedeći susret, koji će se održati u samostanu Franjevaca trećoredaca na Ksaveru.

s. Valerija Kovac

Božić - 2006.

Rodio se Bog i Čovjek usred štalice.
Rumen Cvijetak, dragi Sinak svete Djevice!
Anđeli čuj, pjevaju: Slava Bogu na nebu,
A mir ljudima dobre volje na nizini tu!

Poštovane i drage Sestre,

Poštovana i draga Braćo!

*Božić – ispunjenje obećanja Božjega ljudima traje i trajat će dok njegovo
«spasenje ne vidi svako tijelo». Živjeti u vremenu ispunjenja toga obećanja znači
prepoznavati Njegov hod kroz našu povijest «ovdje i sada» i krenuti za Njim.*

*Neka nam u ovim godinama priprave za proslavu jubileja naše izvorne karizme na
tom putu prethode naši uzori Franjo i Klara a napose u novoj 2007. godini sveta
Elizabeta.*

*Sretan vam Božić i bila plodonosna mirom i svakim blagoslovom nova godina
vama i svim članovima franjevačkih zajednica!*

Iskreni pozdrav šalje vam

J. Frančiška Mohar

predsjednica VFZ-a